

ANT

Haftalık Dergi • 17 Ocak 1967 • Sayı: 3 • 125 Kuruş

mao'dan
sonra
ne
olacak ?

AMERİKAN
YAZARLARINA
ACIK
MEKTUP

YAZARLARINA

Hepimiz bir aile, bir dünyamız için
farklı olan millîyetlere karşı birbirine düşm
lığıdır. Kişilerin millîyetlerinin, rej
lerin farklılığına göre gelip geçi
dir. Millîyetler birbirine düşman
lığıdır. Millîyetler farklı olan, onulmaz
olan o

Benim milletim sizin milletinize,
man oluyor.

Biz bu insanlığa yakışmaz, aşağılan durumumuzdan kurtulacağız. Savaşım bütün yigit, imanlı insanların savaşıdır kutsal, güzel, verimli ve muazzam olacaktır. Biz zafere ulaştığımız gün tığımız bütün acıları unutacağız. Ama, şaklar boyunca Amerika'yı andığımız za tıpkı İsrail oğulları gibi, içimizde b acı, bir burkulma, belki biraz tiksint de olacak. Bunun içindir ki, size sesleniyorum. Bu seslenmemle sizi Türk ha kını kurtarmağa çağırıyorum. Gene tek edeyim, biz, kendi işimizi kendimiz gö cegiz. Siz, düştüğü bu kötü, insanlığa yakışmaz durumdan, milletlerin iç işle ne karışmasından, halkların tiksintisi den, siz Amerikayı kurtarınız.

Sizin yapacağınız kurtuluş savaşı bizim şimdi yapmakta olduğumuz savaşta hiç farkı olmayacak.

Sevgi ve dostlukla.

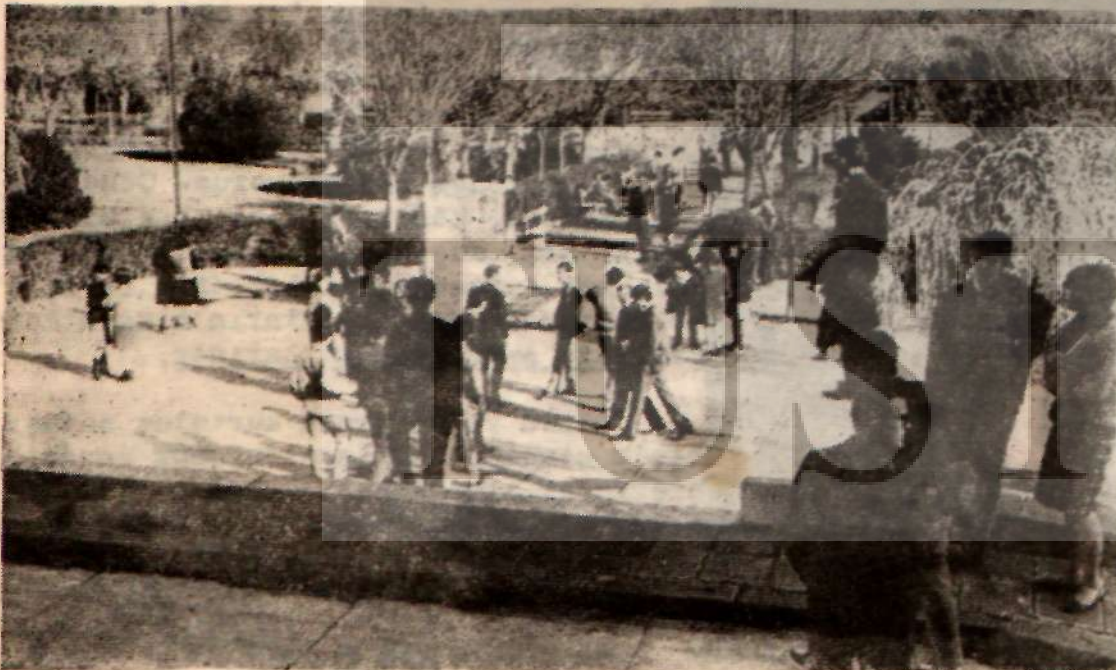
Sevgi ve dostlukla.

Yazar Kemal

HAFTANIN NOTLARI

Cin'de Komünist Partisi Başkanı Mao Ce Tung (Üstte) ile Devlet Başkanı Şao Şi arasındaki çekişme, geçtiğimiz hafta bütün dünyada yankılar yarattı (Haber ve yorumu 12-13. sayfalarımızdadır)

● Müdürlerinin değiştirilmesi ve okuldaki toplumcu fikir hareketlerine karşı baskı yapılması üzerine Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencileri dersleri boykot ettiler. (Bu konuda MAHMUT MAKAL'ın bir yazısı iç sayfalardadır)

9 ocak

■ CHP Merkez Yönetim Kurulu bir bildiri yayınlarak Sekizlerin davranışını «esefle» karşıladığını bildirdi ve hareketi «partiye yaralayacak bir davranış olarak» niteledi.

■ İngiliz tarihçisi Lord Kinross, yaptığı basın toplantısında Bursa Nutku'nun Atatürk'e ait olduğu kanısına vardığını söyledi.

■ Bütçe ve Plan Komisyonu'nda, toprak reformu tartışıldı. AP'li Cevat Önder, «toprak reformu'nun anayasada yer almadığını» söyledi.

■ Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü, İkili anlaşmalarla ilgili çalışmalarla yakında başlanacağını açıkladı.

■ Cezayir Devlet Başkanı'na muhalif olan ve sürgünde bulunan gruplardan üçü ortak bir cephe teşkil etmeğe karar verdiler.

■ Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencileri, müdürlerinin değiştirilmesi ve kendilerine yeni müdür tarafından baskı yapılması üzerine dersleri boykot ettiler.

■ Çin'de Kızıl Muhafızlara karşı işçi muhafız birliklerinin kurulduğu, Mao aleyhtarlarının Şanghay'a hakim oldukları batılı kaynaklar tarafından bildirildi.

■ Petrol Ofis depolarında greve devam eden işçiler, Petrol Ofis'e ait araçların İstanbul'a akaryakıt sokmasına engel oldular.

■ AP'li senatör ve milletvekillerine verdiği yemekte Demirel «Türkiye'nin siyasi hayatındaki gelişmelerden endişe duymaya mahal yoktur» dedi.

10 ocak

■ CHP Merkez Yönetim Kurulu'nun bildirisi üzerine Sekizler bir açıklama yaparak kendilerinin bölücü ve ayrıcı harekette bulunmadıklarını ileri sürdüler.

■ Yunan Başbakanı Paraskevopoulos, Çağlayan'ın son demecinin Yunanistan'ın ümitlerini azalttığını ve hayal kırıklığı yarattığını söyledi.

ÇAĞLAYANGİL

■ Batılı kaynaklar, Pekin'de Kızıl Muhafızların gösterisini polislerin dağıttığını, Şao Şi'nin eşinin Kızıl Muhafızlar tarafından kaçırıldığını, Kanton'da işçilere ateş açıldığını bildirdi.

■ Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı, 1967 yılını «Kalkınma Savaşına Çağrı Yılı» olarak ilan etti.

■ Yeni Gazete, dış temsilciliklerimizde görevli memurların pek çoğunun maaşlarını normal yollardan değil, karaborsa oyunlarından istifade ederek aldıklarını iddia etti.

■ Önceki hafta Moskova'da infihar eden Türk Elçiliği Müsteşarı Sadi Çoruk'un ölümü üzerine Türk haric-yecilerinden kurulu bir heyet soruşturmaya başladı.

11 ocak

■ CHP Senato ve Millet Meclisi Grup Yönetim Kurulları ortak bir bildiri yayınlarak CHP'nin parti dışı kuvvetler tarafından yönetilmek istendiğini ileri sürdüler. İnönü de derhal karşı bildiri yayınlamak Ecevit ve Merkez Yönetim Kurulu'nu desteklediğini bütün teşkilata duyurdu.

■ Bir süre önce CKMP'den ayrılan Ağrı Milletvekili Abdülbari Akdoğan AP'ye girdi.

■ TİP Lideri Aybar, bayram mesajında «Çocuklarını sevinçlendirmek ıstırabı ile her bayramı kendine zehir etmek ebedi bir kara almayazısı değildir» dedi.

■ Ambarlı Santrali'nde Amerikalı işverenle işçi hakları konusunda anlaşmazlığa düşen Yapı İş Sendikası, grev hazırlığına başladı.

■ İrkçı Lester Maddox, Georgia Eyaleti Valisi oldu.

12 ocak

■ Kıbrıs Türkleri, Türkiye Hükümeti'ne başvurarak «Makarios'un Çekoslovakya'dan ithal ettiği silahlarla adada iyiden iyiye bozulan kuvvet ve silah dengesini düzeltmek üzere Türk cemaatine silah yardımı yapılmasını» istediler.

■ Askerlik Kanunu'nun değiştirilmek üzere hazırlanan tasarıda ilise mezunlarının 18 Ortaokul mezunlarının da 21 ay askerlik yapmalarının öngörüldüğü açıklandı.

■ Bayram tatilini Cumhurbaşkanı Sunay Abant'ta Aybar İstanbul'da, İnönü, Bülükbaşı, Aksü ve Türkeş Ankara'da geçiriyorlar. Demirel bayram namazını Süleymaniye Camii'nde kıldı.

■ Türkiye - Sovyetler Birliği arasındaki ticaret anlaşmasına ek yıllık 8 inç ticaret protokolünü tesbit etmek üzere bir Türk ticaret heyeti Moskova'ya gitti.

ANT'A ABONE OLUNUZ

ANT Dergisi'ne yıllık 60 Lira, altı aylık 30 Lira ve üç aylık 15 Lira karşılığında derhal abone olabilirsiniz.

ABONELERİMİZE KİTAP ARMAĞAN EDİYORUZ

ANT Dergisi, yıllık ve altı aylık abonelerine GERÇEK YAYINEVİ yayınlarından armağan etmektedir. Aşağıda isimleri yer alan kitaplardan, yıllık abonelerimiz iki adet, altı aylık abonelerimiz bir adet almak hakkına sahip olabileceklerdir.

AZ GELİŞMİŞ ÜLKELER VE SOSYALİZM
Fethi Nacl, 7,5 Lira.

SOVYET RUSYA, AZERBEYCAN, ÖZBEKİSTAN, BULGARİSTAN, MACARİSTAN
Melih Cevdet Anday, 7,5 Lira.

SOVYETLER BİRLİĞİ İLE AZ GELİŞMİŞ ÜLKELER ARASINDA EKONOMİK İŞBİRLİĞİ
Makıyva, 5 Lira.

YENİ SÖMÜRGEÇİLİK
Nkrumah, 5 Lira.

ÇAĞIMIZIN SANATI
Aragon, 5 Lira.

JAPON KALKINMASI VE TÜRKİYE
Oka - Perceval
İdris Küçükömer, 4 Lira.

Dergimize yıllık abone olmak isteginde bulunan okurlarımız yukarıdaki kitaplardan fidsini, altı aylık abone olmak isteyenler ise birini seçerek isimlerini abone talebiyle birlikte aşağıdaki adrese bildirmelidirler:

ANT DERGİSİ — P.K. 934 - Sirkeci - İSTANBUL

DOĞAN ÖZGÜDEN

TEHLİKELİ
ALÂKALAR

TÜRKİYE Cumhuriyeti, lâik bir hukuk devletidir. 27 Mayıs'tan sonra kabul edilen anayasa, Türkiye Cumhuriyeti'ni lâik bir devlet olarak kabul etmiştir. Devletin başı olan ve bu sıfatla Türkiye Cumhuriyeti'ni ve milletin birliğini temsil eden Cumhurbaşkanı da bu lâik devlet anlayışına herkesten fazla saygı göstermek zorundadır. Ne var ki, Sayın Sunay, Ankara'da yayımlanan Bayram Gazetesi'ne yazdığı bir başyazı ile lâiklik ilkesini âdeta hiçe saymış, bir İslam devletinin başkanı edasıyla din üzerine vazlarda bulunmuştur. "Bayram Din ve Kalkınma" başlığını taşıyan yazısında Cumhurbaşkanı, "dini inançlarımızın ve güzel geleneklerimizin ruhları üzerindeki olumlu etkilerinden de yararlanarak memleket kalkınması için gayretle çalışmasını" diledikten sonra İslam dininin yanlış uygulanması yüzünden Türkiye'nin kalkınma ve ilerlemesine set çektiğini belirtmiştir.

CUMHURBAŞKANINI milletin karşısına ilk defa bir yazar olarak çıkartan bu yazı, lâiklik ilkesine aykırılığı bir yana, tarih anlayışı bakımından da vahim hatalarla malûldür. Türkiye'nin gerilemesinde yada kalkınmasında dinî ana faktör olarak kabul eden Sayın Sunay, bu yazısı ile Cumhuriyetin kurucusu Atatürk'ün tarihi maddeci anlayışına da sırt çevirmiştir. Yıllarca önce Atatürk, Türkiye'nin tarihini incelerken şöyle diyordu: "Türkiye tarihi incelenirse, yükseliş ve çöküş sebeplerinin bir iktisad meselesinden başka bir şey olmadığı anlaşılır. Tarihimizi dolduran bunca başarılar, zaferler, yahut mağlubiyetler, çöküşler ve felâketler, bunların tümü birden, vukua geldikleri devirlerdeki iktisadî durumlarla bağlantılı ve ilgilidir." Sunay, "dini adamlarının kalkınma davasında müşrid olacaklarına" inandığını belirtmekle de Atatürk'ün "hayatta en hakiki müşrid ilimdir" sözü ile tam bir gelişmeye düşmüştür.

GÜRSEL'in görev yapamaz duruma düşmesi üzerine hemen bütün partilerin desteğiyle Cumhurbaşkanlığına seçilen Sayın Sunay, daha ant içtiği gün muhafazakâr çevrelerin hoşuna gidecek ifadeler kullanmak suretiyle lâiklik ilkesinden ve Atatürk devrimciliğinden tâviz vermeğe başlamış, daha sonra çıktığı yurt gezilerinde de özellikle reaksiyoner çevreleri ve egemen sınıfları memnun edecek beyan ve davranışlarla devrimci çevrelerde puan kaybetmiştir. Geçen yıl Başbakan Demirel'in İstanbul Bayram Gazetesi'nde yayımlanan başyazısından sonra bu yıl Ankara Bayram Gazetesi'nde Sayın Cumhurbaşkanı'nın da lâiklikle bağdaşmayacak biçimde görüşler ortaya atması, endişe verici bir gelişmedir. Belki Bayram Gazetesi'nde yayımlanan görüşler, Sayın Sunay'ın samimi olarak inandığı kişisel görüşlerdir. Ancak Sayın Sunay unutmamalıdır ki, işgal ettiği makam Diyanet İşleri Başkanlığı değil, Cumhurbaşkanlığı makamıdır. Böyle yüce bir makamda kurulan bu tip alâkalar her bakımdan tehlikeli alâkalardır...

■ Maliye Bakanı Cihad Bilgehan İzmir'de yaptığı konuşmada devalüasyon söylentilerinin doğru olmadığını söyleyerek "İşsizliği ve yoksulluğu bertaraf edecek olan kalkınmamız süratle devam edecektir" dedi.

■ İmar ve İskân Bakanı Halidun Menteseoğlu, İstanbul'da Mart'tan itibaren tarihi eserlerin çevresini kaplayan gecekonduların yıktırılacağını ve sakinlerinin yeni evlere yerleştirileceğini söyledi.

■ İstanbul Üniversitesi Rektörü Ekrem Şerif Egeli üniversite içine ne suretle olursa olsun politika girmemesi gerektiğini ileri sürerek "Üniversite dışındaki politika ve her çeşit sosyal sorunların üniversite öğrencisine yakışır bir ağırlık ve ciddiyetle ele alınması şartı baş düşünce olmalıdır" dedi.

■ Dışişleri Bakanı Çağlayan, yeni Yunan Hükümeti'nin ikili görüşmeler için ortaya koyduğu arzusunun tarafımızdan incelendiğini belirtti. Makarios ise "Enosis dışında herhangi bir Türk-Yunan anlaşmasının Kıbrıs Rumları tarafından kabul edilmeyeceğini" söyledi.

■ Çalışma Bakanı Ali Nallı Erdem, Devlet Demiryolları ile Askeri Fabrikalarda çalışan yüzbinden fazla işçinin Sosyal Sigortalar Kurumu'na bağlanmasını öngören bir kanun tasarısı hazırlandığını söyledi.

■ TMTF, Petrol Ofis'deki grevde arabuluculuk yapma teklifinin taraflarca kabul edildiğini açıkladı.

■ Yunanistan'da yeni kurulan Paraskevopoulos Hükümeti güvenoyu aldı. Makarios'un da katılımıyla toplanacak olan Yunan Kraliyet Konseyi'nde yeni başbakanı Kıbrıs üzerine ikili görüşmeler için yetki verileceği açıklandı.

■ Başbakan Demirel "Türkiye NATO dışında emniyette sayılamaz" dedi ve beş yıllık plan döneminde yatırım miktarının 105 milyar Lira'yı bulacağını söyledi.

■ Dışişleri Bakanı Çağlayan, Birleşik Arap Cumhuriyeti'ne resmi ziyarette bulunmak üzere İstanbul'dan uçakla Kahire'ye gitti.

■ Çin'de Kızıl Muhafızlar Pekin Radyosu'nu ve dört büyük gazeteyi ele geçirdiler. Mao taraftarları işçiler Pekin tren işletmesine el koydular. Ordu Gazetesi, Mao'ya muhalif bütün askerî liderlerin temizlenmesini istedi. Amerika Dışişleri Bakanı Rusk, Çin'deki olayların batıya mübalağalı bir şekilde yansıtıldığını ileri sürdü.

■ Saadettin Bilgiç, Seçim Kanunu'nda D'Hont sisteminin uygun bir değişiklik öngören kanun teklifini önümüzdeki hafta AP Grubu'na getireceğini açıkladı.

■ Hürriyet Gazetesi, Yargıtay'da bazı davaların istenildiği şekilde çıkartılması için rüşvet alındığını ileri sürdü ve delil olarak eski Emniyet Genel Müdürü Ahmet Demirel'in rüşvet için aracılık yaptığını itiraf eden bir mektubunu yayınladı.

■ Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, Genel Sekreter Ruza Kuş, Kemal Nebioğlu ve Şaban Yıldız 142 maddeden mahkûm olarak Toptaşı Cezası'nda yatmakta olan Şadi Alkış'ı ziyaret ettiler.

■ 17 sendika bir bildiriyi yayımlayarak Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)'in kurulmasına karar verildiğini kamuoyuna açıkladılar. Kurucular 12 Şubat'ta Kongre yapacak.

■ Avrupa Konseyi Siyasî Komitesi'nde Temsilcimiz Turhan Feyzioğlu, "Kıbrıs için ya barışçı bir çözüm-yolu bulunacak veya vahim gelişmelerle karşılaşılacaktır" dedi.

■ Amerikan Senatörü Clark, Amerika'nın yabancı ülkelere yaptığı yardımların kısılmasını istedi.

AYBAR

1967 yılının ilk askerî darbesi 13 Ocak'ta Togo'da yapılmış. Silâhlı Kuvvetler Başkan Gruntzky'yi devirerek idareye el koymuştur.

141 ve 142'ye gerekçe arayan Anayasa Mahkemesi üyeleri

HUKUK OTORİTELERİNE GÖRE 141 VE 142. MADDELER ANAYASAYA AYKIRIDIR

■ Adalet Bakanlığı yeni tedbirler almak için Anayasa Mahkemesi'nin gerekçesini bekliyor. Gerekçe için hukuk otoritelerine danışılmadı

Anayasa Mahkemesi, faşist kaynaklı 141 ve 142 nci maddelerin anayasaya uygunluğu üzerine gerekçe ararken Adalet Bakanlığı da, ağır akımları önlemek için kanun hazırlamak üzere Anayasa Mahkemesi'nin gerekçesini beklemektedir.

Anayasa Mahkemesi, gerekçe çalışmalarında üç kere metin değiştirmiştir. Birinci metin iptal edilmiş, ikinci metin hazırlayan raportörün görüşleri çağımızın koşullarına uygun bulunmamıştır. Üçüncü metin üzerindeki tartışmalar ise sürüp gitmektedir.

Gerekçe aranırken Anayasa Mahkemesi'nin güçlük çektiği nokta, komünizmin kesin bir tanımının yapılamamasıdır. Komünist partilerinin iktidarda bulunduğu ülkelerde çeşitli nüans-

lar görüldüğünden, Anayasa Mahkemesi üyeleri neyin, nerede ve hangi sınırlar içinde yasaklanacağı hususunda görüş birliğine varanamamaktadırlar.

Yürürlükte bulunan 141 ve 142 nci maddeler de neyi yasakladığını açıkça ortaya koymamıştır.

MİADI DOLMUŞTUR

Anayasa Mahkemesi, gerekçe araştırmaları arasında hukuk otoritelerinden çoğu ile temas etmemiştir. 141 ve 142 nci maddeler üzerinde mütalâası alınmayan Ceza Hukuku Profesörü Faruk Eren, bu konuda şunları söylemiştir:

"141 ve 142 inci maddeler üzerine doktriner açıdan bir e-

tüd hazırlıyorum. Şubat ayını bu çalışmalara hasredersem, etüd Mart ayı başında biter. Çalışmam bitince, pek tabii olarak yayınlanacaktır. Anayasa Mahkemesi'ne bir mütalâa vermedim. Çünkü Anayasa Mahkemesi bu maddeler hakkında benden mütalâa istemedi. Son altı yıl içinde bu fiilden - 141 ve 142 nci maddelerden - hüküm giyen olmamıştır. Bu maddeler miadını doldurmuştur"

Yargıtay Üçüncü Ceza Dairesi Başkanlığı'ndan emekli, tanınmış hukukçularımızdan Bahadır Arıkan da görüşünü şöyle açıklamıştır:

"— Bu maddelerin mehz kanunu olan eski İtalyan Ceza Kanununda karşılığı yoktur. Esasen ilk aldığımız zaman dahi bu maddelerin yetkisi as-

ker toplamaya mahsustu... 1931 tarihli Faşist İtalyan kanunun tadilinden sonradır ki, muhtelif şekillerde değiştirmeler yapılarak bize intikal etti.

Anayasa Mahkemesi 141 ve 142 nci maddelerin Anayasaya uymadıkları yolundaki davayı fi tarihinde reddetmiş, fakat gerekçesini bugüne kadar yayınlamamıştır. Bu iki maddenin en büyük zafı cürüm unsurlarını yuvarlak kelimelere dayamış olmasıdır.

Sosyal sınıftan bahsedilir. Bu sosyal sınıfın ne olduğu belli değildir. Gerçi son zamanlardaki tadillerin gerekçesinde, bu iki maddenin gözettiği amacın komünistlik ve anarşistlik olduğu açıklanmışsa da, bunların unsurları metinde belirtilmemiştir. Sosyalizm nerede başlar, nereye kadar devam eder ve nereden sonrası komünistliktir bilinmez. Onun içindir ki, bu iki maddenin uygulanması tamamiyle şahısların kendi görüşlerine kalmıştır. Halbuki cezada esas, bir kimsenin ne gibi ve hangi sınırı aşınca suç işleyebileceğinin bilinmesi prensibidir.

Devletin siyasi ve hukuki nizamı gibi umumî tabirler vardır. Anayasanın tanıdığı kamu haklarını ırk mülahazası ile kaldırmak tabirleri tamamen müphemdir. Irk için bir çok nazariye vardır. Kanun hangisini kast etmiştir belli değil.

Bu maddelerde zümrelerden bahsedilmektedir. Zümrelerin nasıl telâkki edileceği belli değildir. Bilfarz bu kelimeyi geniş mânada aldığımız takdirde bugünkü siyasi partilerin her birini bir zümre addetmek icap edecektir. Halbuki siyasi partilerin amacı iktidara gelmek için çalışmaktır. Geniş manada zümre kelimesini ele aldığımız takdirde demokrasi prensiplerimize aykırı hareket edilmiş olacaktır.

Kanun gerekçesine gelince, komünistlik ve anarşistlik denilmektedir. Komünistliği nasıl anlamak lazımdır? Komünistlik nihayet iktisadi bir görüştür. Doğru veya yanlış olduğu yolunda yazılmış bir yazı-

FİLİN TARIFI!

CHP'nin 52 ilinden 47'si Sekizler'in tutumuna karşı çıktı. Sadece 5'i Sekizler'i destekliyor.

MİLLİYET ANKETİ (4 OCAK 1967)

CHP'nin 61 il başkanımdan 51'i "CHP'nin sosyalist olmasına taraftar mısınız?" sorusuna "Hayır" dedi. 10 il başkanı "Evet" cevabı verdi.

HÜRRİYET ANKETİ (9 OCAK 1967)

nın incelenmesinde miyar ne olacaktır? Kanun metninden açık bir mana çıkarmaya imkân yoktur. Komünistlik men edilebilir, fakat vatandaşın komünistliğin sınırlarını açıkça bilmesi lazımdır.

Suç olduğu açıkça bilinmeyen bir konuda bir kimseye ceza vermek ceza prensiplerine uymaz.

Onun içindir ki, kanun koyucu neyi yasakladığını açıkça belirlemelidir. Bizce 141 ve 142 nci maddelerin en sakat tarafı bu açıklığı haiz olmamalarıdır. Maddeleri ceza hukuku prensiplerine de aykırı görüyorum. Bu maddelerin Anayasaya aykırılığı aranırken, metnin açık olmaması bulunabilir.

Kanun koyucu, cemiyetin icap ettirdiği bir menfaat varsa, bunu açıkça kelimelerle belirterek kanun metnini değiştirebilir.

FİKİR SUÇLARI

Düşünceyi yansıtan yazılarda suç unsuru tek bir noktada düşünülebilir. O da insanın şeref ve haysiyetine saldırmadır. Fikir insan yaratıcılığıdır. Fikirlerde suç olmaz. İnsanın yaratıcılığını kısıtlamak insanlığa aykırı-

SIRA ATATÜRK'TE...

"Türk gençliğin inkılapların, rejimin sahibi ve bekçisiydi. Bunları zayıf düşürecek en küçük bir kıpırta ve hareket duydu mu, bu memleketin polisi vardır, jandarması vardır, ordusu vardır, adliyesi vardır, demeyecektir. Hemen müdahale edecektir. Elle, taşla, sopa ve silâhla nesi varsa onunla kendi eserini koruyacaktır..."

"Bu cümleler açıkça gençliği ve halkı devlet kanunlarına karşı gelmeğe teşvik eder ve böyle bir durumun husulü ise devlet emniyetini tehlikeye dü-

şürecek bir mahiyet arzettiğidir. Bu bakımdan yukarıdaki cümlelerde TCK'nun 155. maddesindeki suçun unsurları açık ve kesin olarak tekevvün etmiştir."

Birinci paragraftaki sözler, cumhuriyetin kurucusu Atatürk'ündür.

İkinci paragraftaki mütalâa ise, Ege Üniversitesi Fikir ve Sanat Klübü Başkanı Ahmet Çelikkol'u yargılayan Asliye Ceza Mahkemesi'ne bilrkişi raporu veren Selçuk Özçelik isimli bir profesöre aittir.

Bu Özçelik, İstanbul

Teori Üstüne Araştırmalar

Günlük gazete sütunlarında sosyalistlikte ilgili teori meselelerini ele almak ve bunlar üzerinde araştırmalar yapmak bu konulara henüz bir hayli yabancı olan geniş okuyucu kitleleri açısından pek ilgi çekici olmuyor.

Oysa Türkiye'deki sosyalist eylemin sıhhatı bakımından bu çeşit incelemelere büyük ihtiyaç var.

Meselâ 1905 Rusyasını gözden geçirelim. Rus - Japonya harbinin şokantıları alabildiğine bindirmiş. En küçük bir demokratik hak tanımayan Çar İkinci Nicolas'ya karşı kitleler halinde işçi ve köylü hareketleri başlamış. Burjuvalar, orta tabakalar, aydınlar, hatta Çar'ın çevresindeki bazı kişiler bu hareketleri destekliyor ve Çar'ı meşruti bir yönetime ve demokratik bir sisteme zorlamak istiyorlar...

Bu tarihlerde Lenin «Sosyalist demokrasinin iki taktiği» adlı incelemesinde bunları yazmaktadır:

«Rusya'da demokratik bir cumhuriyetin yerleşmesi ancak halkın zaferli bir ayaklanması sonucu olabilir. Bunun da Uygulayıcı organı geçici bir devrim hükümeti olacaktır. Ancak böyle bir hükümet seçim hareketlerini tam bir özgürlük içinde yürütebilir ve tek dereceli eğitim bir seçim sisteminde, halkın gerçek iradesinin temsilcisi olan Kurucu Meclisin gizli oyla seçilmesini sağlayabilir.

Marksistler halihazırdaki Rus devriminin burjuva karakteri taşıdığı hususuna tamamen inanmışlardır. Ne anlama gelmektedir bu? Politik rejimdeki bu demokratik değişiklikler ve Rusya için bir zorunluluk haline gelen bu sosyal ve iktisadi değişiklikler sadece kapitalizmin sona erdiği, burjuva sınıfı egemenliğinin sona erdiği anlamına gelmediği şöyle dursun; tam tersine ilk defa Asya tipi olmayan Avrupa biçimli kapitalizmin hızlı ve alabildiğine gelişmesi için gerekli gerçek zemini serbest bırakacaktır. İlk defa burjuvazinin sınıf olarak da egemenliğini mümkün kılacaktır.

İşçi sınıfının selâmetini kapitalizmin gelişmesi dışında aramak gerici bir düşüncedir. Rusya gibi ülkelerde, işçi sınıfı kapitalizmden çok kapitalizmin gelişmemiş olmasından ıstırap çekmektedir. Demek ki, işçi sınıfı en geniş, en özgür, en hızlı kapitalist gelişmeye mutlak ihtiyacı vardır. Demek ki burjuva devrimi proletarya için son derece avantajlıdır. Proletarya çıkarları için burjuva devrimi mutlak şekilde zorunludur.

Bugünkü demokratik devrimin burjuva karakterini ancak en cahil kişiler inkâr

edebilir ve ancak pek saf iyimserler işçi kitlelerinin sosyalizmin amaçları ve gerçekleştireceği metodları üzerinde henüz pek az şey bildiklerini unutabilirler.

Elbette bu devrim sosyalist değil demokratik bir dikta olacaktır. Bu demokrasi ise ancak arada bir seri devrimci gelişmeler serisinden sonra ulaşabilecektir kapitalizmin temellerine.. Bu demokrasi, köylüler yararına ağa topraklarını yeni baştan dağıtabilir, bir cumhuriyetin yerleşmesine varacak kadar tutarlı ve tam bir demokratizm oturtabilir. Sade köy hayatından değil, fabrikalardan da despotik ve Asya vari çizgileri sökülüp atabilir. İşçilerin hayat seviyelerini ve durumlarını ciddi şekilde iyileştirmeye başlayabilir velhasıl devrim yangını Avrupa'ya taşıyabilir. Ama burjuva devrimimizin bu zaferleri onu henüz bir sosyalist devrim niteliğine katıyen getiremeyecektir...

Lenin'in bu sözlerini okuduktan sonra Rus sosyal demokrat işçi partisinin 1898 de dokuz kişilik üyesiyle ilk kongrestül yönetmiş olan Struve'nin o tarihte yayınladığı bildiriye bir göz atalım. Struve'nin o bildiriye yazdığı şu sözler Troçki'yi sosyalist yapmıştır. Ve hiç bir zaman da öneminin kaybetmemiştir:

«Avrupa'nın doğusuna ilerlediğimiz ölçüde, burjuvazinin de cıvıldaştığını, alçaklaştığını ve siyasi bakımdan satıldığını görüyoruz ve böylece ona düşmesi gereken siyasi ve kültürel görevler, proletaryanın üstüne biniyor...»

Bu iki parçayı mahsus aldım...

Lenin geri ülkelerde uyanmamış işçi sınıfları için en geçerli çarenin burjuva demokrasileri olduğunu söylüyor ve işçi sınıfının ancak bu ortamda gelişip yetişerek tarihi görevine sahip çıkacağını açıklıyor.

Struve ise Avrupa'nın doğusuna doğru gittikçe burjuva sınıflarının görevini başaramadığını ve görevin derhal proletarya sınıfına yüklenmeye başladığını tesbit ediyor...

Yani burjuva demokrasilerinin sosyalist dönüşüne yönelmesi çok hızlı olabiliyor Avrupa'nın doğusuna doğru gittikçe...

Ancak bugün Türkiye nerededir? Böyle bir demokratik burjuva devrimine girmiş midir? Girmemiş midir? Girmemişse önce bu burjuva devrimini yapmak gerekmektedir... Üçüncü dünya ülkelerinde de önce bu yol denemiştir...

Ama biz girdiği inanmıyorduk... Türkiye emperyalist baskılara rağmen burjuva devrimini gerilerde bırakmıştır ve sosyalist dönüşümlere doğru birikim yapmaktadır.

ya düzenlediklerinden şüphelendikleri kimseleri polise bildirmişlerse de, soruşturma gayriciddi yürütüldüğü için dergimizin baskıya verildiği ana kadar yakalanmamıştır.

Amasya'da öğretmenlerin işten el çektilerinden sonra vuku bulan bu terör olayı üzerine TİP Konya Milletvekili Yunus Koçak İçişleri Bakanı Faruk Sükan'a şu telgrafi çekmiştir:

"Amasya Valisi'nin ve polis'in görevi, anayasaya ve demokratik düzene bağlı öğretmen ve aydınları ezmekten ibaret değildir. Siz de, bakan olarak, bu yolsuzlukları yapanların ve yaptırımların suç teşkil eden davranışlarını desteklemiyorsanız, suçlular hakkında açılan takibata geçilmesi gerektiğini hatırlatırım."

TİP Grubu adına da bir bildiriyi yayınlanarak olay protesto edilmiştir.

Öğretmenlere yapılan baskılar hakkında da Türkiye Öğretmenler Sendikası Başkanı Fakir Baykurt şu açıklamada bulunmuştur:

"Karaman Lisesi öğretmenleri Rıza İçel'e AP'li bir çocuk velisinin nüfuzuyla işten el çektiler. Aydın Ortaokul öğretmenleri Osman Karaca gerek-siz olarak bakanlık emrine alınmıştır. Simav Ortaokul öğretmenleri Fidan Girit bu ders yılında dört kere yer değiştirilmiş, Gölmarmara'ya gönderilmiştir. Zonguldak İlkokul öğretmenleri Vural Ceylan Yozgat'a sürülmüştür. Hüseyin Taban Yozgat'a, felsefe öğretmenleri Necdet Korkmaz ile Vahit Özkaya Kayseri ve Yozgat'a sürülmüştür."

Öte yandan, Adana'da Besocak Ortaokulu Edebiyat Öğretmeni Hidayet Karakoç hakkında da "Ufukta bağımsızlık dumanı var" adlı şirinden ötürü kovuşturma açılmıştır.

Geçen hafta Gazi Eğitim Enstitüsü Müdürü Nuri Ersoy'un hiçbir gerekçe gösterilmeden görevinden alınması ve yerine okulda gerekli tasfiyeleri yapmak üzere görevlendirilen Zekâî Baloglu'nun getirilmesi öğrenciler arasında geniş tepki yaratmış ve dersler boykot edilmiştir.

İktidarın devrimcilere karşı kullandığı silah paslanmış bir silâhtır ve ergeç geri tepecektir...

PLÂNSIZLIK

■ Devlet eliyle fert zengin etme örneği!

BURSAL'I Cevdet Filibeli ile İzmirli Osman Kibar'ın kardeşi bir çimento fabrikası kurmak için teşebbüse girişmişlerdir. İkisinin 40 milyon lirası vardır. Buna devlet eliyle 40 milyon lira daha ekliyebilir, hükümete benimsettirlerse, fabrika kurulacaktır. Fakat fabrika plâna uygun olarak çimento fabrikası bulunmayan veya çimentosu yetmeyen Do-

ğu bölgesinde değil de, Ege'de kurulacaktır. Plâncılar ve iş çevreleri böyle bir teşebbüsün farkına varmış, mesele dilenmiştir. Öyleyse hükümet de benimsediğini açığa vurmahdır. Şimdi aynı konuyu, plâni savunurken konuşan Demirel'in ağzından dinliyalım:

"— Plân kamu sektörü için emredici, özel sektör için yol göstericidir. Bursalı, İzmirli vatandaşım 40 milyon lira toplamış, çimento fabrikası yapacağını diyor. Buna yapma mı

diyeceğiz?"

Demirel'in "Bursalı vatandaşım" dediği Filibeli, "İzmirli vatandaşım" dediği de Kibar'ın kardeşidir.

Hükümet böyle bir fabrikanın kurulmasına (evet) dediğine göre, nasıl kurulacaktır. Ortada Filibeli'nin ve Kibar'ın kardeşinin topladığı 40 milyon lira var. Buna 40 milyon lira daha eklenmesi gerekmektedir. Bu para da Sanayi Kalkınma Bankasından alınacak krediyle karşılanacaktır.

Fabrikayı yapmak için de, özel teşebbüsçü kişilere çimento Sanayii Genel müdürlüğü aracılığı olacaktır.

Devlet eliyle kişi zengin etmenin tipik bir örneğidir.

Zaten Demirel, Plân tartışmaları sırasında ekonomik görüşünü açıkça ortaya koymuştu.

"— 1950 - 60 döneminin ekonomik gidişinde hiç bir hata görmüyoruz..."

Öyleyse aynı döneme yeniden dönüyoruz.

ridir. Açıkça şu hareket suçtur, bu değildir, diyeceksin! İnsanın fikir imâl etmesini, fikir yaratmasını kanunla nasıl yasaklayabilirsin?"

141 ve 142 ncı maddelerin "suç" u belirleme yönünden "açık" olmaması karşısında anayasaya uymadığını ileri sürmek suretiyle, Anayasa Mahkemesi'nin bazı üyeleri de, Baha Arıkan'ın görüşüne katılmaktadırlar.

Mehaz İtalyan hukukunda işlemez hale gelen bu faşist maddelerin Türkiye'de yürürlükte tutulması, hatta daha da şiddetlendirilmesi için gösterilen gayret, Anayasa Mahkemesi'nin anayasaya aykırı bir tutuma sürüklediği gibi, AP iktidarını da "demokrasi düşmanı" olarak tescil etmektedir.

TERÖR

■ Amasya'da TİP'lilere suikast tertiplendi

SAĞCI iktidarın kspikulu zihniyetindeki yöneticileri devrimci kuvvetlere ve elemanlara karşı baskılarını gün geçtikçe artırmaktadır. Yöneticilerin bu anayasaya aykırı tutumundan cesaret alan çıkarıcı çevreler ve onların mağaları da birbirini ardına terör hareketlerine girişmektedirler.

Bir süre önce Amasya'da Vahit Ertugrul Süer'in beş devrimci öğretmene işten el çektilerinden sonra geçtiğimiz hafta da Amasya TİP mensupları, bir suikast teşebbüsüyle karşı karşıya kaldılar. TİP Amasya İl Başkanı Şerafettin Atalay ve TİP'li arkadaşları toplu halde bir lokantada yemek yerken bir infilak olmuş, bina hasara uğramıştır. Tesadüf eseri infilakta ölen veya yaralanan olmamıştır.

TİP'iler olayı polise intikal ettirmiş ve yapılan soruşturma sonunda infilak eden bombanın galvanizli borudan içine patlayıcı madde doldurularak yapıldığı tesbit edilmiştir.

Atalay ve arkadaşları, bu ola-

Hukuk Fakültesi'nde anayasa hukuku okutmaktadır. Bağış'ın öğrencisi ve "hayr-ül halefi" dir. Gerici yayınlar kaynağı "Sönmez Nesriyat" ın kurucularındandır.

Profesörlüğü görüşülürken Prof. Kubalı bu Özçelik'in profesör olabilecek yeteneklere sahip olmadığını, kitaplarının liselerde yurt bilgisi kitabı olarak dahi okutturulamayacağını söylemiştir.

Gel gör ki bu Özçelik bir profesördür ve gençlere anayasa hukuku öğretmektedir!

DİSK'IN KURULUŞU KESİNLEŞTİ

■ Dört Sendika 12 Şubat'ta kongre yaparak yeni konfederasyonu resmen kuracak

Türk İş'in işçi sınıfının çıkarlarına aykırı tutumunu tasvip etmeyen 17 sendikanın temsilcileri geçtiğimiz cumartesi günü İstanbul'da toplanarak Türkiye Devrimci Sendikalar Konfederasyonu (DİSK) adı altında yeni bir konfederasyon kurulmasına karar verdiler ve kararı bir bildiri ile kamuoyuna açıkladılar.

Toplantıda alınan karara göre, kurucu sendikalardan Maden İş, Lastik İş, Basın İş ve Gıda İş, 12 Şubat günü kongrelerini yaparak yeni konfederasyonun kurulması için genel kurul kararı alacaklar ve ertesi gün vilâyete başvurarak DİSK'i resmen kurmuş olacaklardır.

DİSK'çilerin toplantıdan sonra yayınladıkları ortak bildiri de şöyle denilmektedir:

"Türk İş Konfederasyonu bir işçi örgütü olmaktan çıkmıştır.

Türk İş, Amerikan Hükümeti'nin para yardımı ile ayakta durmaktadır.

Türk İş, işçi haklarını ayaklar altına almıştır.

Türk İş, iç ve dış sömürücüler doğrultusunda yürümektedir.

Türk İş, partiler üstü politika diyerek, işçi davalarını savsaklamıştır.

Türk İş, işçi sınıfının etkin bir rol oynamasını önlemeye çalışmıştır.

Türk İş, Türkiye gerçeklerine göre değil, iç ve dış sömürücülerin tavsiyelerine göre hareket etmektedir.

Türk İş, işçilerin insanlık o-

Cumartesi günü Rıza Kuas'ın başkanlığında toplanan DİSK kurucuları

nuruna yaraşır bir hayata kavuşmasına değil, kendi başında bulunan kişilerin çıkarlarına önem vermektedir.

Bütün bunlar ve Türk İş'in bağımlı duruma gelmesi, bu örgütün içinde kalarak düzeltilmesini, doğru yola getirilmesini imkânsızlaştırmıştır."

Bank İş, İstanbul Basın İş, Ankara Basın İş, Gıda İş, Deniz İş, İstanbul Maden İş, Zonguldak Maden İş, Lastik İş, Kimya İş, Petkim İş, Pancar

İş, Tekstil İş, Türkiye Genel İş, Toprak Su, Türkiye Taşıt İş, İstanbul Yapı İş ve Ankara Yapı İş sendikalarının imzaladığı ortak bildiri de, DİSK'in amaçları şöyle açıklanmıştır:

"Konfederasyonumuz, işçi sınıfının ekonomik ve kültürel kalkınması ve yücelmesi için çalışacaktır .

Konfederasyonumuz, Anayasa'da öngörülen köklü dönüşümlerin mutlaka gerçekleştirilmesine hizmet edecektir.

Konfederasyonumuz, Türkiye'nin geri kalmışlıktan kurtarılması için bilimi en geçerli önder sayacaktır.

Konfederasyonumuz, işçi sınıfının kendi sınıf bilincine daha süratle erişmesi için önüne dikilen tüm engelleri aşarak emeği en yüce değer sayan bir açıdan eğitime büyük önem verecektir."

Bildiri de zafere ulaşmaya kadar bütün güçleriyle çalışmaya ant içtiklerini belirten sendikalar "İşçi sınıfının hizmetinde, Türkiye'nin her bakımından bağımsızlığı, özgürlüğü ve mutluluğu için yola çıktık. Zafirimiz, Türk emekçi halkının zaferi olacaktır" demektedirler.

Türk İş'e karşı olarak evvelce kurulmuş bulunan Hür İş Konfederasyonu da, kuruluş formaliteleri tamamlandıktan sonra DİSK'e katılacağını açıklamıştır.

Bugünkü haliyle 93 Bin işçiyi temsil edebilecek güçte olan DİSK'in kuruluşu işçi çevrelerinde büyük ilgi uyandırmıştır ve yeni konfederasyona kızı zamanda büyük katılmalar olması beklenmektedir.

Bu arada, Türk İş'e bağlı olan, fakat yöneticilerin tutumunu tasvip etmeyen 15 sendikanın yetkilileri geçtiğimiz hafta Ankara'da Demiryolları İşçileri Federasyonu merkezinde bir toplantı yaparak Türk İş yöneticilerine kesinlikle cephe aldıklarını açıklamışlardır. Türk İş yöneticileriyle yakın dostluk kuran Çalışma Bakanı Erdem'in de istifasını isteyen 15 sendika, yöneticilerin tasfiye edilmesi için Türk İş'i olağanüstü kongreye götürmek üzere görüş birliğine varmışlardır. Bu amaçla Ges İş Genel Başkanı Osman Söğükpınar, Demiryolları Federasyonu Başkanı Şerafettin Akova Türk İş Yönetim Kurulu'ndan istifa etmişlerdir.

Bu sendikaların da, Türk İş yöneticilerinin değiştirmeye muvafak olmadıkları takdirde Türk İş'ten koparak yeni konfederasyona katılmaları beklenmektedir.

KAYNAK

Gazetelerde bir haber : "Maliye temsilcisi, memurlara dağıtılacağı vaad edilen 470 milyon liranın gelir kaynaklarının henüz tesbit edilmediğini bildirmiştir."

Memurlar adına bakanlık temsilcisine duyurulur : Türkiye'de tarım dışı gelirlerde vasıtasız vergilerden doğan vergi yükü yüzde 12,5 olduğu halde milli gelirin hemen hemen yarısını sağlayan tarım gelirlerinde sadece milyonda 14'tür!

SIRA ÖĞRENCİLERDE

Her derecedeki toplumu öğretmenlerin önceden bir listesini yapıp ortamı iyi kollayan, hangi ayın hangi haftasında hangilerini harcayacağını gayet iyi planlayan, özellikle sekiz aydır bunu gerçekleştiren Eğitim Bakanlığı sorumsuzları, işi başka bir alana da kaydırmışlar ve iki başlı kıyımı yürütmeye yönelmişlerdir.

1966'nın son aylarında öğretmenlerden 126 kişi bakanlık emrine alınmış ya da sürülmüştür. Bu iki çeşit işlem, hepten gereksiz yapılmıştır. Sıra geldiğinde, Danıştay'ın erteleme ya da iptal kararları vermesi de bunu gösterir. Buna karşın, bakanlığın akıllı sorumsuzları, her perşembe toplanarak öğretmen kıyımını sürdürmektedir. Bununla da yetinemeyerek bir uçtan öğrenci kıyımına başlamıştır.

Öğrencilerin davranışları da, bakanlığın hissinde uğrayan öğretmenlerin hep değerli kişiler olduklarını göstermektedir. Samsun'da Hasan Kıyafet'i harcayıp yerine bir savaş gönüllüsü vermeleri üzerine öğrencilerin ayaklanması ve savaş gönüllüsünü koğmaları, Keçiözü'nde gene bakanlığın hissinde uğrayan İlhan Alkan'ın öğrencilerinin kızıl erkekli dağa çıkmaları bunu gösterir.

Bunun yanında, TMTF ilişkilerinin ana sorunlarla ilgilenmelerini önlemek ve gençliğin görevini olumlu açı-

dan yerine getirmesini çekilemek için yapılmadık ne kaldı? Teknikerler ve Teknik Üniversite olaylarını Sivas'taki sağır sultan bile duydu.

Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencilerinin ayaklanmaları ise, apayrı bir anlam taşımakta, işin içyüzünü aydınlatması bakımından üzerinde önemle durulması gerekmektedir. Bu türü davranışların sesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden bile gelmektedir.

Kasketi önümüze koyup düşününce ortaya çıkan şudur:

Milliyetçi ve çalışkan öğretmenlerinin durup dururken ve gereksiz yere alınmalarından sonra, bununla kalmayıp yerine Teksas'lı bir savaş gönüllüsünün verilmesini protesto eden öğrenciler haklıdır. Davranışları kıvanc vericidir. Keçiözü Ortaokulu'nun körpeçik öğrencilerinin, yaşlarından unutulmayan bir davranışla yurt sorunlarına eğildiği için bakanlık emrine alınan öğretmenlerinden vazgeçmek istememeleri ise, yerden göğe haklı ve cesur bir harekettir.

İlerici, toplumu, devrimci TMTF topluluğundaki üniversiteli arkadaşların başlarını ortaya koyup ödevlerini yapmalarından olağan ne olabilir? Teknikerlerin ve Teknik Üniversitelilerin haklılığı da su götürmez bir gerçek.

Voksul halk çocuklarının üniversitesi diyebileceğiniz Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencilerinin derdi ise bambaşka:

Onların ufak tefek işlerine karışmak-sızın görevini sessizce yapan müdürle-rini birdenbire alıp Adnan Ötügen an-layışında bir adamı okul müdürlüğüne getirmişlerdir. Yeni müdürün ilk dav-ranışı, Cumhuriyet, Milliyet, Akşam gi-bi gazetelerle toplu sorunlarını iş-leyen kitapların okunmasını istemek olmuştur. 1200 mecut içinde 100 ka-dar toplumu öğrencinin bulunduğunu, bunlara da gereken ders vereceğini duyuruyor. Öğrenciler başlıyorlar do-lap temizlemeğe. Şehrin içinde kitap-larını saklayacak yer arıyorlar. Ardın-dan da derslere girmeye kararı alıp müdürü yuhalyorlar. Sonu ne olacak bilinmez.

Öğrenciler hakkı dedik ya, bu haklı kitlelere bakanlığın oldum olası so-rumsuz ve haksız kişileri ne işlem ya-pıyorlar, ona bakalım:

Samsun'dakileri disiplin kuralında e-zerken, Isparta'daki ortaokul kızla-rını doktor muayenesine gönderiyorlar, Üniversiteleri baskına uğratarıp kollu-runu kanatlarını kırıyorlar, eğitim ens-titütlüleri okuldan çıkarmaya kalkıyor-lar. Her olayın ortak özelliği de, öğren-cilerin uyanmasını ve okumasının teh-likeli bulunmasıdır.

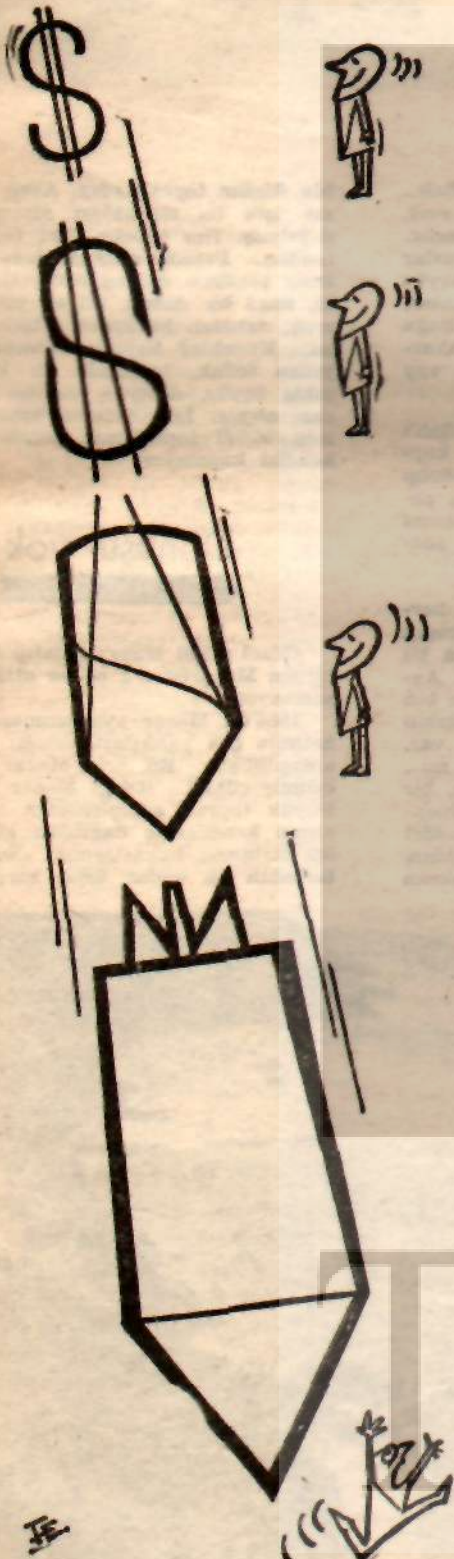
İşte bundan öteye diyecek söz bulamı-yoruz. Aklın, mantığın ve çağdaş düşünce'nin bir kaç asır gerisinde kalan bu düzene, bu düzenin eğitim örgü-tünü ele geçirmiş olanlara söylenecek sözleri ağızımıza yakıştırıyoruz, da-ha doğrusu...

MAHMUT MAKAL

Antiemperyalist Mücadele ve Sosyalizm

FETHİ NACİ

Ferruh Doğan

DÖNÜŞÜMİ

Antiemperyalist mücadeleyi sosyalist mücadeleden ayırmak, bugün, TİP'e karşı olanların ileri sürdükleri en temel görüştür. Bu temel görüşle ilgili düşünceler, en açık biçimde, bir önceki yazımızda sözü geçen haftalık gazetenin 17 haziran 1966 tarihli sayısında dile getirilmiştir: «Türkiye'nin 1 numaralı meselesinin, bugünkü bağını durumdan kurtulmak olduğu noktasında, sanırız, bütün sosyalistler birleşmişlerdir. Bu görüşün gerektirdiği antiemperyalist milliyetçi mücadele, henüz sosyalizme hazır olmayan, fakat sağlam Atatürkçü geleneği ile, antiemperyalist mücadeleye açık olan ÖNEMLİ ÇEVRELERde destek bulmaktadır. Milliyetçi mücadele, bu çevrelerin bilinçlendirilmesi ve kazanılması ile ancak gerçek bir ağırlığa kavuşacaktır. Ne var ki TİP, bir yandan antiemperyalist mücadeleyi 1 numaralı mesele sayarken, öte yandan klasik bir proleter-burjuva mücadelesinin sloganlarını ön plana çıkararak güçleri dağıtmakta ve zayıflatmaktadır.»

Çok değil, yedi ay sonra, sosyalizm adına yapılan bu çıkışın gerçek niteliği aydınlığa çıkmıştır: «Ara tabakalardaki radikalleşme eğilimi sonucu, bu tabakaların büyüğe bir kısmını temsil eden ortamın solu hareketini antiemperyalist ve antifeodal bir yön kazanma yolunda olduğu halde, olumsuz karşılamak, emperyalizmi pek ürküten geniş bir milliyetçi cephe kurulmasından kaçınma anlamına gelmektedir.» (Aynı haftalığın 6 Ocak 1967 tarihli sayısından.)

Böylece, antiemperyalist hareketin sosyalist mücadeleden ayrılması gerektiğini ileri süren görüş, Türkiye'nin kaderi için bel bağladığı «ara tabakalarla CHP'nin sol sloganları demagojik bir şekilde sömürmesinden başka bir şey olmayan ortamın solu» arasında organik bir bağ kurarak, antiemperyalist hareketi CHP'ye mal etmekte ve CHP'nin davranışını sosyalist açıdan değerlendirerek eleştirmeyi milliyetçi cephe kurulmasından kaçınmakla suçlamaktadır. Böylece bu görüş, ortamın solundaki -ama her halde sosyalizmin dışındaki- beklenen yerini aldığı açıkça belirtilmiş olmaktadır.

Antiemperyalist mücadeleye «kesin öncelik tanımak», Türkiye şartları içindeki ülkeler için değil ancak emperyalizmin silâhı saldırısına uğrayan, ya da sömürgeciyetten milli bağımsızlığa henüz geçmekte olan ülkeler için doğru olabilir. Cezayir'de böyle olmuştur, Güney Vietnam'da böyle olmaktadır. Nitekim TİP'e karşı olanların esinlendikleri teorik kaynaklarda da böyle söylenmektedir: «Böyle bir memleketi karşı emperyalistlerin bir saldırı savaşını başlatmaları halinde, millet haini küçük zümrenin dışındaki geniş sınıflar emperyalizme karşı milli savaşı yürütmek için geçici olarak birleşebilirler.» Oysa Türkiye, bir saldırı savaşına karşı değil, yeni sömürgeciliğe karşı savaşılmaktadır. Ve yeni sömürgeci Türk toplumuna kök saldı için emperyalizme karşı savaşla sosyalizm için (bugünkü safhada «kapitalist olmayan yol» için) savaş, bir tek ve aynı görevin birbirinden ayrılmaz iki görünüşüdür.

Antiemperyalist mücadeleye «kesin öncelik tanımak», siyasi bağımsızlıkla ekonomik bağımsızlığın birbirinden ayrılabilir şeyler olduğunu kabul etmek sonucunu doğurur. Önce antiemperyalist mücadeleyi yaparsınız, sonra ekonomik bağımsızlığı gerçekleştirmeye çalışacaksınız! Bunu yapmazsanız, ikinci muharebe yüzünden ilk muharebeye hazır güçlerin azalmasına ve amaçların dağılmasına yol açmış olacaksınız!

Meseleyi böyle koymak, insanın önce iskeletinin meydana geldiğini, sonra bu iskeletin ete büründüğünü iddia etmeye benziyor. Nasıl iskelet ve et birlikte oluşarak insanı meydana getiriyorsa antiemperyalist mücadele ile sosyalist mücadele de («kapitalist olmayan yol» için mücadele de) birlikte oluşarak bağımsız Türkiye'yi meydana getirecektir. Bunun için «Önce tam bağımsızlık!» sloganını «Ancak sosyalizmle tam bağımsızlık!» şeklinde düzeltmemiz gerekir.

Ne var ki «sosyalizm» sözcüğü üzerinde durmak gerekir. Sözü geçen haftalık gazetenin de belirttiği gibi «TİP programı, sosyalist bir program değildir, daha çok bir milli demokratik devrim programıdır.» Nitekim TİP programının 64. sayfasında «Türkiye için kurtuluş, kapitalist olmayan bir kalkınma yoluna girmektir.», 65. sayfasında «Politik demokrasiye ekonomik ve sosyal bir öz kazandırarak daha ileri bir toplum düzenine demokratik yoldan geçiş şartlarını hazırlamak», 101. sayfada «Türkiye İşçi Partisi, Türkiye'nin ekonomik hayatının, uzunca bir süre karına bir ekonomi çerçevesi içinde yürütülmesi zorunluluğunu kabul eder.» denmektedir. Ve 166 sayfalık TİP programında bir defa bile «sosyalizm» sözcüğü geçmemektedir. Programın böyle oluşu, TİP'in bilinci bir sosyalist örgüt oluşunun Türkiye gerçeklerini doğru olarak değerlendirdiğinin en açık işareti. Çünkü TİP programı, «kapitalist olmayan yol» aşamasından geçilerek sosyalizme varılacağını bildirmektedir. (Ne var ki TİP yöneticileri, parlamentoya girdikten sonra, «kapitalist olmayan yol» ilkesini bir yana bırakmışlar, sadece «sosyalizmin» sözünü eder olmuşlardır.)

«Kapitalist olmayan yol», sosyalizm demek değildir. Bu «yol» un görevleri demokratik görevlerdir. Ne var ki Türkiye gibi bir ülkede sosyalist bir örgütten başkası gerçekleştiremez bu görevleri. Ancak siyasal iktidarı elinde tutan sosyalist bir örgüt ekonomik bağımsızlığı sağlayabilir ve böylece antiemperyalist mücadeleyi duygusal plandan çıkarp ekonomik bir temele oturtabilir. Bunu CHP'nin ortamın soluna bağlamak boş bir hayaldir. Çünkü ortamın solu, hiç bir zaman, milli demokratik devrimi, yani (kapitalist olmayan yolu) gerçekleştiremez. Buna CHP'nin sınıfı yapısı engeldir. Ve ortamın solunun zaten böyle bir iddiası da yoktur.

Türkiye'de antiemperyalist mücadele sosyalizmden («kapitalist olmayan yol» aşamasından) ayrılmaz. TİP programının 14. sayfasında belirtildiği gibi, «İşçi sınıfı, tohumcu aydınlar, ırgatlar, topraksız ve az topraklı köylüler, zanaatkarlar, küçük esnaf, aykırı ve heretifler, dar gelirli serbest meslek sahipleri, sosyalist bir örgüt içinde, bu tarihi görevi yerine getirmekle yükümlüdürler.»

Ne var ki «ilkinci milli kurtuluş mücadelemiz sosyalist teorinin ışığında ve sosyalist Türkiye İşçi Partisi'nin demokratik öncülüğünde yürütülecektir.» demek yetmez. Bu işler, parti içi kararlarla yürümez. Antiemperyalist milli cephe meseleleri üzerinde Güney Amerika sosyalistlerin katıldıkları bir açık oturumda dendiği gibi: «İşçi sınıfının tek cephesinin yönetimini öteki sınıflara bırakamayacağı aşikardır; ama bu gerçekten anlaşılması gereken bundan ibaret değildir, çünkü bu üstünlük ancak bir mücadele içinde kazanılır. Mücadele içinde kazanılan bu otoritenin köylülük, küçük burjuvazi, aydınlar tarafından tanınması gerekir.»

Antiemperyalist mücadeleye «kesin öncelik tanımak», bu mücadeleyi sosyalizmden ayırmak istemek, gerçekte, TİP'in gelişmesini, emekçi kitlelerin TİP içinde örgütlenerek bilinçlenmesini önlemek istemektir. Çünkü, yukarıda sözünü ettiğim açık oturumda da dendiği gibi, «Mücadeleci bir tek cephe, temeldeki yığınların hareketleri boyunca, geniş halk yığınlarının somut politik, ekonomik ve sosyal hak savaşları için giriştikleri mücadele süreci içinde yaratılır.» Nitekim TİP İderi de, haklı olarak, şöyle demektedir: «Bu mücadele (MILLİ KURTULUŞ MÜCADELESİ) esnasında emekçi halk kitleleri sosyalizm için, köklü dönüşümler için de mücadele ettiklerini bileceklerdir. (...) Sosyalist parti milli kurtuluş mücadelesi esnasında emekçileri sosyalizm için eğitmeye, uyarmaya, örgütlenmeye devam edecektir.»

TİP'in stratejisi bizim de katıldığımız bir stratejidir. Ne var ki TİP'in başarıya ulaşması, bu stratejinin gerektirdiği taktikleri uygulayabilmesine ve işçi, köylü ve sosyalist aydınlar ittifakını gerçekleştirmesine, şehir orta tabakalarını ardından sürüklemesine bağlıdır.

«Zor iş!» diyecekler çıkacak, biliyorum. Ama kim söylemiş sosyalizmin kolay bir şey olduğunu!

SOSYALİZM FELLAHA NE GETİRMİŞ?

AZİZ NESİN

● Kahire sokaklarında Türk Ticaret Odası var; Türk adına bundan daha ağır aşağılama olamaz... Ticaret Odası Türkiye'de solcuların peşine düşeceğine kendi altını üstünü biraz toparlasa ya...

Bana öyle geldi ki, bu gidişimde olduğu gibi sekiz gün değil, sekiz hafta dolayışım Kahire sokaklarında, şaşkınlığım hiç geçmeyecek. İnsanlar, kadınlar, çocuklar, dar sokaklar, geniş caddeler, satıcılar, herşey, herşey ilginç, merakımı çekiyordu. Pazaryerlerini müze gezer gibi gezdim. Taze hurma satıcıları, hiç bilmediğim sebzeler, görmediğim meyvalar... Kafes içinde güvercinler, tavşanlar... Alıcısı gelince, hemen orda koparıyorlar güvercinin başını.

Korkunç kargışlığı görmek için, başınıza çevirmeniz gerekmiyor, sağ gözünüzle gördüğünüzle sol gözünüzle gördüğünüz arasında büyük ayırım var; yoklukla varlık, yoksullukla bolluk... Dükkanlarda, mağazalarda levhalar: «İnnafetahna leke fethan mübinaaa», besmele, dualar ve Tanrı'nın başka sıfatları...

Taksi çok bol, İstanbul'dakinden bile çok. Hepsi bir biçim, bir boy, bir renkte; siyah, arka camurluklar beyaz... Hepsinde «İllet-ül-Kahire» yazılı, ama «İllet-ül-Kahire» diye okunuyor. Çünkü, Arapçanın en güzelinin konuşulduğu Kahire'de Arapça «İllet» yani «es» harfini, «a» sesiyle okuyorlar. Taksi öyle bol ki, poförler yoldan müşterileri çevirmeye çalışıyorlar durmadan... Taksişilerin içinde «Tevekkeltü ala-İlah» ya da başka yazılar olan levhalar asılı. Bazı taksişilerin arkasında «Maşallah» yazılı. Bizdeki «Park yapmak yasak» yerine «Memnu-ül-İntizar» yazılı levhaları gördünüz mü, anlayınız ki, arabaların durması yasaklanan bu yerde, bizdeki gibi, arabalar doludur. Evet, hepsi bizdeki gibi... Yine de herşey beni niçin şaşırtıyor böylesine?

Vicdan azabı

İstanbul'da allesini geçindirebilecek kadar kazanan bir insan bile, vicdanı varsa, bu kentin yoksullarını düşündükçe vicdan azabı çeker. Ama Kahire'de bu vicdan azabı daha da büyüktür. Bana öyle geldi ki, aynı kazançta, aynı durumda olan bir insanın, Kahire'de duyacağı vicdan azabı, İstanbul'da duyacağından daha büyüktür.

Nil kıyısında oturmuş, küçüklük Arap çocuklarının serçe avlayışlarını seyrederken, işte bu vicdan azabını düşünüp duruyordum.

İkin onu, yangözde baktığım için, kedi sanmıştım. İri bir kediden büyükçe bir çocuktur; yalınayak, bir deri bir kemik... Kirlili, bol entarisi, çocuğu daha zayıf gösteriyor. Yerde dört ayak olmuş sürüne sürüne ağaca yaklaştı, sapanını gerdi, sapanından taş değil de

kendisi fırlayacakmış gibi aşırıldı. Arkadan onun gibi, dört çocuk daha, ellerinde sapanlarla geldiler. Ağaçlardaki serçelere taş ata ata gittiler. Bu kuş avcılığı, çocuk yaramazlığı, çocuk oyununa değil... Bütün gün avlanabilen serçeler, evin yiyeceği olacak.

Türkün milli yemeği, bulgur pilavı, kuru fasulye... Mısır Arabının milli yemeği, Ful'dür. Ful, bakla ezmesi... Ekmeğin içine ful konur; bu bir öğünük yemektir ve bir kuruştur. (Bizim paramızla yirmi kuruş.) Gezginci sokak satıcılarının sattığı bir kurusluk ful, bütün bir günün besini de olabilir.

Arap sosyalizminin Mısır'a getirdiği nedir? Bunu sonra anlatacağım. Şimdi şunu söyleyeyim; bir işçi en az yirmibeş kuruş (bizim paramızla beş lira) gündelik alır. Sosyalizmden önceki Mısır'a göre bu, büyük paradır, ama aynı zamanda, bir kurusluk fulle bir öğün karın doyurmanın nedenini de anlatır.

Nasıl soymuşlar?

Arap Sosyalizminin Mısır'a ne getirdiğini anlayabilmek için, sosyalizmden önce Fellah'ın «Mısır köylüsü» nasıl soyulduğunu bilmek gerekir. Türk köylüsü de yüzyıllardanberi soyulmuştur. Ama fellah'ın soyulup sömürülmesi öyle değil... Fellah'ı soymuşlar garıplık etmişler. Yetmemiş, derisini; yetmemiş, kanını, ilğini sömürüp bizdeki çiroz gibi kurutmuşlar. Türk köylüsünü bu oranda soyup sömüremezlerdi. Çünkü, o Türk köylüsü, Osmanlı'nın üstünde durduğu «saray-sarıklar-yönetmenler» üçlüsü uğruna, kanını döktüğü gazlı, canını verip şehit olmak için savaşa gönderilecekti. Sırası gelince «Haydi aslanım! Savaşa!» deyip sırtını sıvazlayacaklardı. «Haydi aslanım!» denilene düşünene aslanca kükremesi için, fellah kadar soyulup sömürülmesi gerekir. Türk köylüsü, verdiğini toptan vermiş, efendilerine olmayan borcunu kanyla, canıyla ödemiş.

Bizde ve Mısır'da sömürülme oranını somut olarak anlamak için şöyle bir örnek verelim. Türkiye'nin en zengin beş adamını sayınız. Aşağı yukarı hepimizin bildiği adlardır bunlar. Bunlardan birinin evine gidelim, yaşayışına bakalım. Onların evleri de, yaşayışları da iyidir, ama bizi öylesine ağzımızı bir karış açtırsın «Vay anasım!» dedirtecek ölçüde değildir. Çok zengindirler, milyonerdiler. Ama ortahallî insanımızla, bunların yaşayışı arasında, öyle çokook büyük, insanı apıştıracak ayırım yoktur.

Bir de gelin Kahire'ye, Allah Allah... Nil boyu iki kıyı silme saray dolu, evet, saray bunlar. Ölçü, İngiliz lirasıdır. Gidersiniz bu saray gibi evlere, sayarlar size: Bu merdivenler, bilmem kaç yüz İngiliz lirası... Şu mermer sütunlar, bilmem kaç bin İngiliz lirası... Sağa bakarsınız: vay anasım... sola bakarsınız: vay anasım... Bakmazsınız: vay anasım...

Bilmem anlatabildim mi? Fellah'ı sömürüp soyarken onu adam yerine koymamışlar. Türk köylüsünü sömürüp soyarken de, adam yerine koymak zorundaydılar ki, savaşta kanını, canını versin... Fellah için böyle birşey söz konusu değil.

Arap sosyalizmi, Mısır fellahına herşeyden önce haysiyet getirmiş, insan olma haysiyeti. Soymadan soymaya bu saraylarda oturup, kalan günlerini Avrupa'da, şurda burda geçirenlerin bin feddan, beşbin feddan, onbin, yüzbin feddan Nil kıyısında toprakları var. toprakları dağıttı mı, dağıtmadı mı... (Bir feddan, dört dönümden biraz, bir çeyrek dönüm fazladır.) Nil kıyısındaki bu bitkel topraklar, yılda üç-dört kez ürün verir. Yani, onbin feddan, dörtle çarp, bizdeki bereketli doksan

bin dönüm toprak eder. Arap Sosyalizmi, işte bu toprakları almış, fellaha dağıtmış. Her fellaha dört feddan, beş feddan... Fellah, ebesiyle bebesiyle, ailesinin tümüyle dalmış bereketli toprağa ki, nasıl bir dalma, iki eli yirmi el olmuş; sabahın köründen akşamın körüne... Kuşaklar boyunca sömürülüp soyulan fellah, tarihinde ilk kez, eline yılda üçyüz, dört yüz, beş yüz mısır lirası alıyor. İşte, fellaha haysiyet gelmiş, kendi toprağında kendisi çalışıp kendisi kazanıyor.

Dönüşü yok

Güzel güzel Mısır'ı anlatıp dururken, birden Macaristan'a neden atladım diye şaşmayın.

1956'da Macar ayaklanmasında, yönetimin çok yanlışları olduğu sonradan anlaşılmıştır. En çok Macar köylüsü ezilmiş çünkü... Hangi Macar köylüsü? Büyük toprak sahiplerinden toprakları alınıp kendilerine dağıtılan köylü. Gelip tarlasına bakarlarmış. «Sen bu yıl tarladan şu kadar ürün vergi ödeye-

Mısır'da sosyalizm fellahı toprak sahibi yapmıştır.

Assuan Barajı yapıldıktan sonra Nil, Mısır'a hayat kazandırmış, tarımsal ve sınai üretimde artış sağlamıştır.

ceksin! derlermiş. Biyandan da başı var. Öyle ki, Macar köylüsü, vergisini ödeyebilmek için, pazardan ürün satın alır da devlete verirmiş.

«Hür Avrupa Radyosu» denilen kapitalist yaygarası da, Macarları ayaklanmaları için dermadan kışkırtıyor. Durumu biliyor ya, en çok da köylüler üstüne işliyor propaganda... Sonunda Macar ayaklanması patlar. Devrimden sonra ellerinden toprakları alınmış olan eski Macar toprak ağalarına gün doğar. Onlar ki, tarım ülkesi olan Macaristan'da Avrupa'nın en büyük toprak ağaları. Devrimden sonra kaçtıkları ülkelerden, hemen arabalarına atlayıp Macaristan'a, çiftliklerine dönerler. Eh, canları yannış köylüler de ayaklanmayı desteklediklerine göre... gelip yerleşecekler çiftliklerine. Ve fabrika sahipleri de döner Macaristan'a. Sonra ne olur, bilir misiniz? Kazmayı küreği kapalı köylü, tarlaların sınırına durur, arabadaki eski toprak ağasına «Adımın atarsan, parçalarım...» der. İşçi de öyle. Çekici, levveyi, dişliyi kapalı fabrika önüne durur. Arabasıyla önlere gelen eski fabrikatöre «Adımın atarsan, leşini sereriz» derler.

Bu aynen böyle olmuştur Macaristan'da. Bizek verdin mi köylüye toprağı, bir daha kimse geriye alamaz onu; canım ahırın, toprağına alamazsın.

Dönelim Mısır'a. Başka bir yazımda anlatacağım; başarılarımı sayıp döktüğüm Mısır'ın bugün birçok ekonomik zorlukları, bunahımları vardır. Mısır'ın bu durumuna bakıp bazıları şöyle diyorlar: «Mısır, bu çıkmazdan kurtulmak için, ya sağa, ya da daha sola gitmek zorundadır.»

Mısır ekonomik zorluklarını nasıl yener, onu kendisi bilir. Ama sağa mı, gidemez. Orası kapalı. Bizek fellahı Artık tamam... İşte Macaristan örneği. Bu yolun dönüşü yoktur. Fellah toprağının üzerine tüm varyıyla yapışmış. Onu oradan hiç bir güç sökemez artık. Sağa gitmenin anlamı, fellahı toprağından sökmek demektir ki, olamaz... Demek, Mısır'a sağ yol kapalı... Açık olsa da, dayanamaz, çok kısa sürer, sonra birden daha hızla atılır ileri...

Büyük yapılar

Kahire'de koca koca yapılar görüyorsunuz. Bunların hepsi de eskiden kalma değil. Şu dev modern yapılar, sosyalizmden sonra yapılmış. Peki, nasıl olmuş? Parayı endüstriye yatıracaklarına gayrimenkullere mi yatırımlar akılsızlık edip? Bakınız, şöyle olmuş:

Arap sosyalizmi, parasını ödeyip zenginlerin elinden topraklarını alınca, on-

lara şöyle demiş: «İşte bol paranız var. Aman bu paraları endüstriye yatırım ki, Mısır kalksın... Parasını endüstriye yatırımdan vergi de alamayacak...»

Hayır, Mısırlı kapitaliste öyle denilmemiş. «Paraları alın... aldın... Paranın en güvenli yatırım gayrimenkuller üzerine olur. Endüstri yatırımının rizikoları, batması, iflâsı vardır. Yatır paraları yapılar, en kısa zamanda bitirilecek sermayeni amorti edersin...»

Kapitalistler dayanmışlar yapılar... Dev dev yapılar yükselmiş Kahire'de, modern iş hanları, apartmanlar. Han bu, apartman bu... Ne batar, ne kokar, ne çürür...

Kapitalistin Mısır'da parasını yapılaraya yatırmayı salt çıkarılığundan değil. Bunun bir önemli nedeni de, Mısır'da endüstrinin geleneği yok ki, kapitalist parasını endüstriye yatırsın. Endüstrinin geleneği yok, endüstri ürününün pazarı yok, ham maddesi yok... Dünyanın ve tarihin en ötek nesnesi olan sermaye, korkusundan koca yapıların duvarları arkasına gizlenip kendini korumaya kalkmış ama, öyle yağma yok... Bakmışlar ki Arap Sosyalistleri, eline para verdikleri han, apartman dikiyor... Yaa, öyle mi, tüm yapıları, konutları millileştirmişler. Sanki sosyalistler, Kahire modernleşsin diye bir düzen kurmuşlar gibi... Ama düzen değil, başka yolu yok. Arada, Kahire, olduğundan daha modern bir kent olmuş. Öyleyse endüstriyi de devlet kuracak.

Mısır insanı

Yine Kahire sokaklarındayız. İnsanlara bakıyoruz. At, eşek arabaları üstündeki sürücülere bakıyoruz. Duvar dibinde bükülmüş insanlara... Dükkanında oturanlara, bağdaş kuranlara... İşte, duvar çöp arabasının gölgesine uzanmış biri... Hepsinde bir eziklik, bitiklik, kendi üstüne kıvrıklık... Elbet hepsi böyle değil, ama insan görüntüsünün çoğu işte bu... Sanki dayak yemişler gibi... Sanki, belkemekleri, omuzlukları yok da, bedenleri kendi üstlerine kıvrılmış... Eller, kolları taşınmaz bir yorgun ağırlık gibi sarkmış... Arabayı süren böyle, yürüyen böyle, oturan böyle... Sanki bunlar, sınavın ehlalına taş taşıyan kölelerden biridir de, kırbaçtan kurtulup böyle çökmüşler birazcık... İşte, Mısır'da sosyalizmin bu insan potansiyeli üstüne kurulmakta olduğunu bili-meliyiz. Mısır'da sosyalizmin elbet çok zorlukları var; ama bana öyle geliyor ki, en büyük zorluğu, işte bu birikim, bu potansiyel...

Şu anlatışımla size kapkara bir görüntü çizdim. Oysa gerçek, ne tam budur, ne de tam bu değildir. Gözleri yu-

valarında fıldır fıldır dönen arabı, yolda yürüyor mu, yoksa çölde ceylan mı koşuyor diye sizi şaşırtan arabı, on tonluk kamyonun direksiyonunu, sanki dünyanın ekvator dairesini kavramış gibi tutan arap şoförü de bu hesaba katmak gerekiyor. Kaldığım otelin iki görevlisiyle, aynı zamanlarda yolda yürümem gerekti. Yanlarında yürümek için değil, arkalarından yetişmem için koşmam gerekiyordu.

Yapılarındaki, yaşayışlarındaki o büyük karşıtlık, insan karakterlerinde de görülüyor.

Yaratıcılıktaki başarıları nedir, bilemiyorum. Ama, önlere bir örnek olursa, taklitteki başarılarını Kahire'de konuştuğum yabancılar büyük hayranlıkla anlatıyorlardı. Mısırlı, Süveyş kanalıyla işletemez, demişlerdi. İşletmenin başarısını gösterdiler kanalda. Bir Türk söyledi. Nil'in kıyısında bir tünel gösterdi, altı ayda yapıp çıkmışlar. «İnanılır gibi değil, şaşırm kaldım» di-yordu. Bir başkası da, işçilerin demir yapı iskelesi kurmaktaki hızlarını, ustalıkları ve hünarlarını hayranlıkla anlattı.

Geziyoruz sokaklarda... İnsanların yüzlerine bakıyorum. Bir korku veriyor yüzleri bana, bakışları da öyle. İlk gece kaldığım otelede hele, otelin görevlisi arap, dövecekmiş gibi bakıyordu bana, yani bakışı bana öyle geliyordu. Sanki çok kavgacı, çok uzlaşmaz insanlarmış gibi... Dış görünüşleriyle içleri arasında da karşıtlık var. Bu sert, kavgacıymış gibi görünüşleri altında, dünyamın az bulunur yumuşak, uysal insanları olduk-larını anlamak için çok zaman istemli-yor.

Kaldığım Atlas otelinin (otele «İn-duk» diyorlar) karşısında bir küçük turistik hediyelik dükkan var. Orda iki kişi kavga ediyor. Bağırıyorlar. Bir-birlerini boğazlıyorlar, bıkıyorlar, öldüreceklermiş gibi... Bir zaman seyretdim, ben yordum onlara bak-maktan... İçeri girip çay içtim. Çıktım, hâlâ kavga ediyorlar. Kavgacıardan biri, entarisinin eteklerini savurarak gi-di-yor dört-beş adım, sonra gitmekten cayıp dönüyor yeniden kavgaya... Oda-ma çıktım, tıraş oldum. Baktım, hâlâ kavga ediyorlar... Kavgacı yalnız lafla oluyor. Bizde, bizim insanımız, bu ka-dar uzun kavgada kaç kişi yaralanmak, ölmek gerekir... Başkalarına sordum; bunların kavgası işte böyle ağız dala-gıymış. Sonra da birlikte kahve içtirmiş çoğun.

Sokaktayız... İşte, Kahire'nin en büyük alanı «Meydan-üt-tahrir» yani Hürriyet Meydanı. Bizim «Hürriyet» dediği-mize, onlar «tahrir» diyor. Hürriyet Mey-danı'nın en gözaltı yerine, gelmiş, lök gibi oturmuş Hilton Oteli.

Bir meydana geldim. Meydanın orta-sında İsmail Kamil Paşa (1878-1908) nın heykeli... Karşıda, bir dükkanın vit-rininde Türk bayrağı görüyorum. Yü-

rüdüm oraya. Üstünde «Türk Ticaret Odası» yazılı bir tabela... Rezalet... Ke-pazelik... Bu nasıl Türk Ticaret Odası? Kahire'de, Türk adına bundan daha ağır aşağılama olabilir mi? Yahu, bu Tica-ret Odası'mıdır, hangi Oda'dır o, dur-madan Türkiye'de solcularla mücadele için çağır, üniversitelere akıl verir? Ben böyle pis yer çok az görmüşüm-dür. Kapısı kapalı olduğu için camdan bakıyorum. İçerde, toz, kir, pas içinde kırık dökük, darımadınlık bişeyler... Yerde çim tabak kırıkları... Duvarda, tozu yaprak tütünü. Bir Türk bay-rağı işlemedi, toz içinde, bayrağın alt sararmış mı, bozarmış mı, solmuş, rengini yitirmiş. Orda burda bezler me-zeler... Bisürü tıngırı.

Yani bu Türk Ticaret Odası, tam realist propaganda yapıyor. Araplara «Bakın, görün işte, bizim ticaretiniz bu pis durumdadır» mı demek istiyor? Ne hakları var Türk adını böyle aşağıla-maya?

Kimdir burda Türk Ticaret Odası'nın müessesisi, diye sordum. Bir tabela da-ha gösterdiler: Anadolu Ajansı... Aynı zamanda bu adam her kim ise, Anadolu Ajansı'nın da temsilcisiymiş. Yahu, bu Ticaret Odası, Türkiye'de solcuları to-parlamaya kalkacağına önce kendi al-tım üstünü toparlasa da adam gibi çı-ka-ya ortalaya...

Kahire elçimize, anlattım bu duru-mu.

Bir köşedeki dükkanında, «Hacı Be-kir» tabelası görünce, sevinerek oraya yöneldim. Vah vah... İşte o kadar, vah vah, derim, gerisini anlayın...

Bazı Fransız gazetelerinde, kadınlarla erkekleri tanıştırma bürolarının ilanları vardır. Bizim dilimizde buna ne denil-diğini herkes bilir. İşte o bülüğün için Avrupalıcasıdır bu. O bürolar bile ilan-larında, elli, altmış, seksen yıllık mües-sese olduklarını ilan ederek, insanlara güven vermeye çalışıyorlar. İşte burju-valık budur. Ticarete durmuşluk, otu-rmuşluk, müesseselik... Bizde, elli altmış yıllık kaç müessese gösterebilirsiniz ti-carette... Bir Hacı Bekir vardır; sanki savunmak bana düşmüş gibi herkese onu örnek gösteririm...

Duydum ki, Hacı Bekir müessesesi-nin, Kahire'deki bu yerle ilişkisi kalma-mış, ama firmasının adını satmışmış... Hacı Bekir'in Kahire'de aleyhine böyle-ce propaganda yapıldığını bildireyim. İster sosyalist olun, ister olmayın, Türk olarak insanın ayıbına, ağırtına gidiyor. Bitez işiniz dışarda düzgün olsun da utanmıyalım.

Siz şu benim acıklı durumuma ba-kınız, bir sosyalist olarak, ama Türk olduğum için, özel teşebbüsü savunmak da bana düşüyor. Hey gidi kıcı kırık özel teşebbüs, hey gidi Türk Ticaret Odası...

(Devamı var)

AMERİKA'YI KURTARINIZ

"Dost gibi geldiniz, bir ihanet hançeri olarak yüreğimize girdiniz. Türkiye'de usaklar, kompradorlar yarattınız. Sizden ve sizin içerdeki usaklarımızdan yurdumuzu kurtarmak için hazırlanıyoruz. Savaşımız, bütün yiğit, imanlı insanların savaşı kadar kutsal, güzel, verimli ve muazzap olacaktır. Zafere ulaştığımız gün çektiğimiz bütün acıları unutulacaktır. Ama, kuşaklar boyunca Amerika'yı andığımız zaman, içimizde bir acı, bir kurkulma, belki biraz da tiksinti olacak!"

YAZARLAR yürekleri ve kafalarıyla, kendi kişisel çıkarlarını düşünmeksizin yurtlarına bağlıdır. Yazarlar sevginin, dostluğun adamıdır. Yurtlarının insanlarını, dünyanın insanlarını severler. Sevgi ve dostluk birinci özellikleridir. İşte size bu sebepten yazıyorum.

Benim memleketim yeryüzünün en geride kalmış on memleketinden birisidir. Bunun size yazabiliyorsa kahrolarak, acıların ve utançların en büyüğü içinde yazıyorum. Çağımızda insanlığın nerece kadar vardığını bilen bir yazar için yurdunun bu yürekler acısı halini bilmesi, görmesi şümden de beter.

Benim yurdunun insanlarının yüzde yetmişli hiç okur yazar değil. Halkın yüzde doksanı yarı aç yarı tok. Şeker var ya geker, benim halkımın çoğunluğu bir topak şekerden bile mahrum. Doğru dürtüştür bir lokma ekmekten bile.

Koca kış aylarında çok Türk köylüsü yakacak bulamaz, bulamaz da o Anadolunun amansız kışına karşı tezek yakarlar. Sizler tezeği bilemezsiniz. Ne bileceksiniz. Tezek, kurutulmuş sığır mayasıdır. Ve ısıtma gücü çok düşüktür. Siz yirminci yüzyılda yaşıyorsunuz ve benim halkım on bin yıl önceki yaşıyor. On bin yıl önceki derken abartmıyorum. Bu gerçekten böyledir.

Benim yurdum parça bölüktür. Tam altmış bin parçaya ayrılmıştır. Bu altmış bin parçaya hiç bir medeni ihtiyaç götürülemez. Evleri var ama eve benzemez.

On Binlerin Dönüşünde Ksenofon Anadoluyu anlatırken şöyle der: «Evleri yerin altındaydı. Toprak merdivenlerle bu kovuklara iniliyordu. Bir tek pencereleri vardı, o da evlerin tepesinde. Bu toprak merdivenlerle yerin altına iniliyorlardı.» Şimdi de binlerce köyümüz böyle, yer altında. Yer altında havanlarıyla birlikte çürüğüne orada, yerin altında yaşıyorlar. Anadoluda birçok köyümüz yatak yastık bilmez. Bizde ağaçları yontup yastık yapan köyler var.

Halkımız ve bir avuç aydınımız, vatanseverlerimiz bu gerilikten, bu kor-

kunç, bu iğrenç durumdan kurtulmanın çabasında. Biliyoruz, bizim memleketimizin bu hal bizim olduğu kadar insanlığın da yüz karasıdır.

Büyük medeniyetlerin beşiği Anadolu'da bir halk bu kadar kötü bir durumda yaşamamalıydı.

Biz bu utanç verici durumdan kurtulmanın savaşını verirken siz çıktınız karşımıza. Siz Amerikalılar. Sömürgeci Amerikan politikası. Dost gibi geldiniz, bir ihanet hançeri olarak yüreğimize girdiniz.

Türkiye'de usaklar, kompradorlar yarattınız. Sizin bu usaklarınız Türk halkı bulunduğu durumda kalsın, daha da kötü hallere düşsin diye ellerinden her geleni yapıyorlar. Türk halkının bu halde kalması sömürgecilere ve onların iç usaklarına büyük sömürme imkânları veriyor.

Sömürgeciler ve kompradorları:

1 Okul düşmandırlar. Çünkü bunlar Türk halkının yüzde yüz okumasını sağlayacak bizim en güzel eğitim

düzenimizi, Köy Enstitülerini yok ettiler. Bir milletin toptan okuması sömürgeciliğin ve kompradorların ölümü olur.

2 Bunlar sanayi düşmandırlar. Türkiye'de yerli bir sanayinin kurulmasını istemiyorlar. Kompradorların içinde eli, yüz, hattâ iki yüz Amerika ve Avrupa firmasının Türkiye mümessilliğini yapanlar var. Türkiye'de sanayinin kurulması onların ölümü olur ve sömürgeciliğin bir kısmının bitimi olur.

Desen: ABİDİN DİNO

AMERİKAN YAZARLARINA

AÇIK MEKTUP

YAŞAR KEMAL

3 Bunlar kültürümüzün düşmanı. Komprador, bilinçli olarak uşağı olduğu sömürgeci milletin kültürünün hayranı ve içinde yaşadığı milletin kültürünün düşmanıdır. Kültürümüzün ayakta kalması, millet bütünlüğünün ayakta kalması demektir. Bir milletin kültürü çürütülemezse onu sonuna kadar sömürmek mümkün değildir.

4 Toprağımız öldürülüyor. Türkiye'yi idare eden komprador düzeni, kapkaççı bir düzendir. Türkiye toprakları onlara kazandıkları kadar ve kazandıkları sürece vatanıdır. O güne bakar. Milletin, vatanın yarısını düşünmez. Bu sömürgeci düzenin elinde ormanlarımız yok oldu. Önüne geçilmez bir toprak aşınmasıyla topraklarımız bitti. Komprador yöneticiler toprağımızın bu ölümlü karşısında parmaklarını bile oynatmıyorlar. Üstelik toprağımızın ölmesi için ellerinden gelen her kötü işi yapıyorlar.

On beş yirmi yıl içinde otuz kırk milyonluk Türk halkı düpedüz açtır. Bu bir bilimsel görüştür. Bu otuz kırk milyonluk açlar ordusunu da dışarıdan kimseler besleyemez. Dünyanın başına belâ olur bu açlar ordusu. Amerikan politikasının yarattığı ve desteklediği bu kompradorlar Türk halkının başında kaldıkça, toprağın yaşaması için hiç bir şey yapmayacak, aksine toprağın ölmesi için mümkün olanı yapacaktır. Toprağın öldürülmesi kompradorun güçlük yaşamaması sağladığı için...

Topraklarımızı işgal ettiniz. Dost adı, müttefik adı altında. Otuz binden

fazla askeriniz topraklarımızı işgal etti. Dev radarlarımız, yüzlerce, binlerce uçağı barındıran dev hava alanlarımız var Türkiye'de. Türkiye'deki hava alanlarımızdan birisinden kalkan U-2 uçağınız Sovyetler Birliği üstünde düşürüldü. Her şey gösterdi ki Türkiye'deki üsleriniz bir savunma için değil, saldırganlık içindir. Bizim halkımızı, üçüncü bir dünya savaşında, hiç sayı suyu yokken, bu savaşın çıkmasıyla hiç bir ilişki olamazken ölüme mahkum ettiniz. Bilim adamları diyorlar ki, üçüncü dünya savaşı patladığı gün Türk toprakları üstünde yaşayan herkes, her canlı bir kaç saat içinde ölecektir.

Türk topraklarını onu topyekûn bir ölüme mahkum edersene işgal ettiniz ama Türkiye'de Türk halkına karşı hiç de insanca davranmıyorsunuz. Onu aşağılıyor, küçümseyorsunuz. Binlerce, onbinlerce kişiyi sokaklara dökecek kadar sokaklarda askerleriniz Türk kadınlarına saldırıyor. Askerleriniz boyuna Türk bayraklarını yırtıp ayakları altında çiğniyorlar. Adamlarınız habire insan eziliyor. Türk mahkemelerinde bile yargılanmıyorlar. İkinci Dünya Savaşında siz Almanya'yı da işgal ettiniz. Ama onlara bize davrandığınız gibi davranmadınız. Daha insanca, daha dostça hareket ettiniz onlara karşı.

Biz sizden ve sizin içerdeki uşaklarınızdan, yukardan beri anlattığım korkunç durumundan yurdumuzu kurtarmak için hazırlanıyoruz. Sizin uşaklarınız şimdiden yazarları, vatanseverleri hapse atmağa başladı. Öğretmenlere,

gençliğe baskılar arttıkça artıyor. Bu baskıların ne çeşit baskılar olduğunu ve gayri insanlığını ben burada size anlatamam. Ne kadar anlatmağa çalışsam da siz anlayamazsınız. Bizler başka dünyaların adamlarıyız.

Bu durum böyle sürüp giderse Türk milleti erinde gecinde savaşa tutuşacak, erinde gecinde karşınıza bir Vietnam daha çıkacaktır. Bunu görüyor, buradan size, Amerikan milletinin gerçek temsilcilerine sesleniyorum: İkinci Vietnam'ın önüne geçmek için bizimle birlik olun. Başımızdaki belayı görüyorsunuz, yurdumuz on bin yıl öncesini yaşıyor. Biz bu durumdan kurtulmak savasındayken bir de Amerika çıkıyor karşınıza, alçak kompradorlarıyla.

Milletler hangi şartlar altında bulunurlarsa bulunsunlar, haysiyetlerini korumak için bir gün mutlaka savaşa atılırlar. Bu savaşta topyekûn imha edileceklerini de bilseler. İnsanlar aşağılanmayı sonuna kadar kabul edemezler. Bu "insanın aslıyetinde" vardır.

Biz Amerikayla savassak da savasmasakta bir gün bulunduğumuz bu kötü durumdan mutlaka mutlaka kurtulacağız. Çünkü bu topraklar Homerosların, Yunus Emrelerin, Koca Sinanların, Mustafa Kemallerin, Nazım Hikmetlerin toprağıdır. Gururlu, haysiyetli, kıymetli olan bir topraktır. Hürriyeti için savasacaktır. Hiç şüphemiz olmasın.

Hitler İsrail soyunu aşağıladı. Altı milyonunu da öldürttü. Suç Hitler politikasının elbette. Ama İsrail oğulları hiç bir zaman Alman milletini de bağışlamayacak. İsrail oğulları içlerindeki büyük acılarıyla Alman milletine

sonuna kadar kurgun kalacaklardır. Kıyamete kadar her İsrail oğlu Alman milletini andıkça içindeki onulmaz acı depreşecektir.

Bize de bu kötülüğü Amerikan milleti değil, Johnson politikası yapıyor. Biliyoruz. Öfkemiz Amerikan milletine değil, Johnson politikasına. Ama ister istemez Türk milleti de Amerikan milletine düşman kesiliyor.

Hepimiz biliriz ki, dünyamız için zararlı olan milletlerin birbirine düşmanlığıdır. Kışların, politikaların, rejimlerin birbirine düşmanlığı gelip geçicidir. Milletlerin birbirlerine düşmanlığıdır ki, işte korkunç olan, onulmaz olan odur.

Benim milletim sizin milletinize düşman oluyor.

Biz bu insanlığa yakışmaz, aşağılanan durumumuzdan kurtulacağız. Sa-

vayımız bütün yığıt, imanlı insanların savaşı kadar kutsal, güzel, verimli ve müzaffer olacaktır. Biz zafere ulaştığımız gün çektiğimiz bütün acıları unutacağız. Ama kuşaklar boyunca Amerikayı andığımız zaman, tıpkı İsrail oğulları gibi, içimizde bir acı, bir burkulma, belki biraz da tiksinti olacak. Bunun içindir ki, size sesleniyorum. Bu seslenmemle sizi Türk halkını kurtarmağa çağırıyorum. Gene tekrar edeyim biz, kendi işimizi kendimiz göreceğiz. Siz, düştüğünüz bu kötü, insanlığa yakışmaz durumdan, milletlerin iç işlerine karışmasından, halkların tiksintisinden, siz Amerika'yı kurtarınız.

Sizin yapacağınız kurtuluş savaşı, bizim şimdi yapmakta olduğumuz savaştan hiç farkı olmayacak.

Sevgi ve dostlukla.

Önsöz : Selâhattin Hilav
Açıklamalar : Riazanov
Fiyatı 7.50 lira

Marx için Türkçe öğrenmiş-ti? Emperyalistlerin Türkiye'yi paylaşma planları? Amerika Türkiye'ye hangi yoldan sızdı? Türkiye ve Rusya ilişkileri? Napolyon'un Türkiye politikası? Türkiye için sanayileşemedi? Türkiye'de sosyal sınıfların özellikleri? vb...

— GERÇEK YAYINEVİ —
Saadet İşhanı, Çağaloğlu

(Ant : 30)

DÜNYADA
YEDİ
GÜN

MAO'DAN SONRA NE OLACAK?

"Temel Prensipte her şeyden önce partinin çıkarıdır. Partili hiçbir zaman kendi kişisel amaçlarını değil, sadece partiyi ve onun çıkarlarını düşünmek zorundadır."
LIU ŞAO Şİ

İÇİNDE bulunduğumuz ayın ilk günlerinden itibaren Çin'de genellikle "Kültür Devrimi" diye adlandırılan "Büyük Uygarlık Devrimi", Kızıl Muhafızların saldırılarını birdenbire partiye, fabrikalara, Liu Şao ve Çu En Lay gibi yüksek mevkilerdeki devlet adamlarına yönelmeleri üzerine yepyeni ve kritik bir safhaya girmiştir.

Kıt'a Çin'inde olup bitenleri, bir yandan son derece karmaşık olması, bir yandan da haber alma güçlükleri dolayısıyla sağlıklı bir biçimde yorumlamak zordur. Ne var ki, dünyanın en önde gelen Çin meseleleri uzmanları bir noktada birleşmektedir:

Çin Halk Cumhuriyeti'nde Mao - Lin Piao Grubu ile Sovyetler Birliği ve Sosyalist Dünya ile normal ilişkilere dönüşmesini isteyen Devlet Başkanı Liu Şao Şi'nin temsil ettiği grup arasındaki iktidar savaşı son merhalesine ulaşmıştır. Kızıl Muhafızların şimdiye kadar yaptıkları - kutsal yerlerin tahribi, aydınların kendi kendilerini suçlamaya zorlaması, saldırgan afiş kampanyaları, dev gösteriler - sadece perdenin açılışı, gerçek mücadelelerin başlangıcı olmaktan öteye gidememiştir.

Perde açıldıktan sonra asıl oyun, Mao'nun rakiplerini bizzat suçlamaya başlamıştır. Bu suçlamada Mao, Büyük Uygarlık Devrimini, kendisini işbaşından uzaklaştırarak Çin'i Sovyet evrizonizmine yöneltecek isteyen parti içindeki rakiplerini durdurmak amacıyla ortaya attığını ileri sürüyordu.

Gerçekten de, en önde gelen üç Çin Gazetesi ve 3 Ocak'tan itibaren de il saatlik özel yayınlarıyla Pekin Radyosu, Mao'nun rakiplerine karşı bombardmana girişmişlerdir.

Gazetelerle Pekin Radyosu'nun söylediklerine bakılırsa, Mao'yu işbaşından uzaklaştırmayı hedef tutan komplo 1966 yılı başlarında monte edilmişti. Mao o sıralarda yönetimden uzakta idi. Sağlık durumunun bozuk olduğu ileri sürülüyordu. Oysa, bunun nedeni bambaşka idi: Mao'nun büyük umutlarla tarımı kalkındırmak için ortaya attığı "halk komünleri" deneyi, tam bir başarısızlıkla sona ermişti. Mao, böylece, devlet yönetimini eski silah ve okul arkadaşı Devlet Başkanı Liu Şao Şi ile Hükümet Başkanı Çu En Lay'a bırakmak zorunda kalmıştı. Ama yaşlı lider yönetimden uzak olmasına rağmen,

men, arada bir varlığını duyurmayı da ihmal etmiyordu. Örneğin, 1964 başlarında "Nöbet devri geldi. Gençler iş başına gelmelidir" diyerek sesini duyurmuştu. Yönetimi yakından kontrol eden Mao'nun ilk güpheleri Pekin Belediye Başkanı Peng Sen'in üstünde toplanmıştı. Olay 1964 içinde patlak verdi. Mao bugünkü *Kültür Devrimi'nin müsveddesi* sayılabilecek bir "Halkın Sosyalist Eğitimi" programı hazırlamıştı. Peng Sen bu eğitim programına şiddetle karşı koymuş, parti içinde önemli sayıda unsuru da safına almıştı. Mao bu davranışı hazmedememiş, partiden derhal Peng Sen'in iş başından uzaklaştırılmasını istemiş, ama başarı sağlayamamıştı. Mao'nun bugün açıkladığına göre, "bu başarısızlığın" nedeni Devlet Başkanı Şao Şi'nin Peng Sen'i tutmuş olmasıydı.

Beyaz terör

Ama, Mao, Mao Çe Tung'a göre asıl komplo, 1966 ilkbaharında monte edilmiş, partinin sorumlu bir takım unsurları, kendisinin yokluğundan yararlanarak partiyi "anti-marxist, tutucu, kapitalist bir yöne" yönelteceği yeltenmişlerdi. Gazeteler ve Pekin Radyosu tarafından ortaya atılan bu suçlamada, o sıralarda partinin propaganda direktör yardımcısı Su Yang'ın adını ileri sürüyorlardı. İşte Mao tam bu sırada inzivayı bırakmış, "burjuva ve kapitalist akımı" ezmek için yönetime tekrar "el koymuş" rakiplerini silip süpürmek amacıyla da "Kültür Devrimi"ni, bir süre sonra da onun sağlam uygulayıcıları "Kızıl Muhafızlar" hareketini ortaya atmıştı. 1966 Haziran'ından itibaren Mao, 1964'ün rövansı almış, Pekin Belediye Başkanı Peng Sen'i işbaşından uzaklaştırmayı başarmıştı.

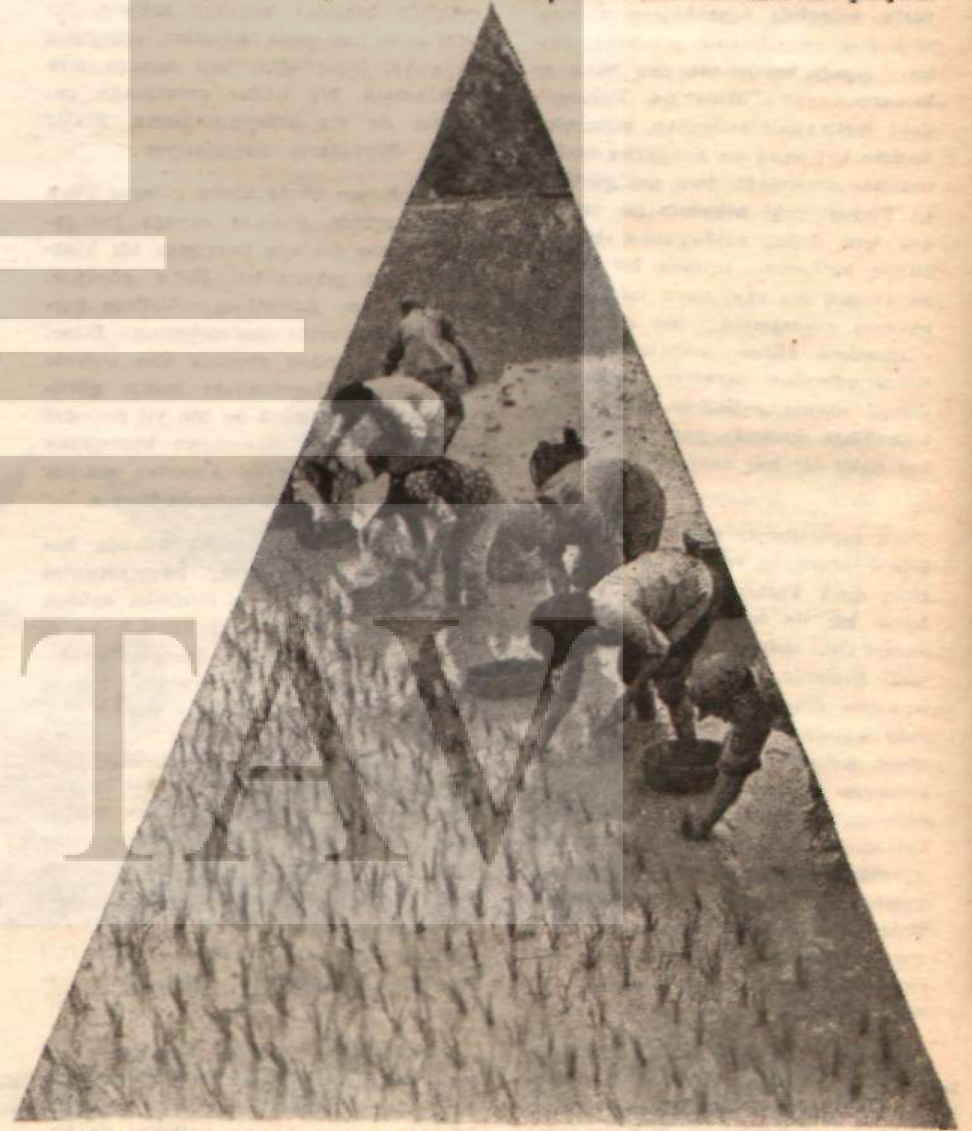
Bu olay, Kızıl Muhafızların, üniversiteler, okullar ve köylerde büyük gösterilere başlamalarının işareti oldu. Mao, böylece, bir yandan rakiplerini temizleme hareketine başlarken, öbür yandan "kendisini putlaştırmak" için boy boy resimlerini çektiyor, düşüncesinin halka iyice yayılması için gerekli her yola başvuruyordu. Çok geçmeden, *Kültür Devrimi'nin şimşekleri*, Mao'nun direktiflerini "kulak arkasına" atan propaganda direktör yardımcısı Su Yang'ın üstüne yağmağa başlamıştı. Su Yang,

"Mao inzivada iken siyahı beyaz olarak göstermek, ihtilâlcilere saldırmak, kendisi gibi düşünenleri ezmek ve Beyaz Terör Devri yaratmakla" suçlanıyordu. Nitekim derhal işinden atılarak tutuklanmakta gecikmedi. Bunu, Komünist Partisi Güney Batı Çin Birinci Sekreteri Li San Suan'ın azli izledi. Ama, asıl önemli olaylar, bir süre sonra Pekin'de cereyan edecekti. Gerçekten de, *Kültür Devrimi* artık dışlarını göstermeğe başlamış, endüstride çalışan işçilerin yüzde 80'ini temsil eden 16 Milyon üyeli "İşçi Sendikaları Federasyonu" - Kızıl Muhafızların Basın Organına göre - lağvedilmiş, Federasyonun yayın organı İşçilerin Gazetesi yasaklanmıştı. Kızıl Mu-

hafızlar bununla da kalmayarak afişlerle Federasyonun başkanı Liu Ning Yi'yi halk düşmanı ilan etmişlerdi. Ama daha da kötüsü, Kızıl Muhafızların "Kültür Devrimi"ni şimdi de fabrikalardan içeri sokmak istemeleri idi.

2. Uzun yürüyüş

Gerçekte ise Mao rakiplerini birbirini ardına elimine ederek iktidara doğru ikinci uzun yürüyüşüne devam ediyordu. Bu defaki hedef Devlet Başkanı Şao Şi idi. Liu Şao Şi, Pekin Belediye Başkanı'ni tutmakla Mao'nun şimşekle-

Çin'deki iktidar çekişmesi, kadınlı erkekli gece gündüz çalışan yüzmilyonlarca Çinlinin kalkınma çabalarını da etkilemektedir.

■ Pekin'deki dev resmigeçitler sırasında şeref tribününü boydan boya dolduran Çin yöneticileri...

rini üzerine çekmişti. Daha da önemlisi, Mao'ya göre Şao Şi, zaman zaman Sovyetlere saldırmakla birlikte, yine de Kremlin'in dostuydu. O kadar ki, Krusçev bir zamanlar Şao Şi'yi Mao'ya karşı kullanmak istemiş ve onu "Sovyetler Birliği ile Çin Halk Cumhuriyeti politikaları arasında tam bir uygunluğu garantileyecek tek Çinli yoldaş" diye takdim etmişti. Gerçekten de, bugün Kızıl Muhafızlar tarafından en ağır şekilde suçlanan Devlet Başkanı Şao Şi, sendikacıktan yetişme, daha Stalin döneminde Kremlin'in itimadını kazanmış bir liderdi. "Nasıl iyi komünist olunur?" adlı eserin yazarı Liu Şao Şi, Mao'nun gözünde, Sovyet - Çin ayrılığına son vermek isteyen adamdı. Ama Şao Şi'yi ötekiler gibi hemen elimine etmek güçlü. Onu önce desteklerinden, yani partiden ve sendikalarından ayırmak gerekiyordu. İşçi çevrelerine, sendikalara, parti genel sekreterine yapılan hücumların en önde gelen nedeni buydu. Gerçekten de Liu Şao Şi, Çin'in bir numaralı sendikacısıydı.

Mao'dan sonra?

1959'da Mao'nun inzivaya çekilmesi üzerine devlet başkanlığına getirilen Liu Şao Şi, Mao'nun tarımındaki başarısızlığına karşılık, endüstride gerçek bir ileri atılışın örneğini vermişti. İşçi sınıfına güvenerek işe koyulan Şao Şi, Çin'i dünyanın en önde gelen endüstri güçleri seviyesine çıkarmayı başarmıştı. Mao'nun politikaya öncelik veren düşüncesine karşı Şao Şi üretimi öncelerek çıkmıştı. Şimdiki savaşın ardından gerçek buydu. Çatışan iki düşünce, iki görüştür.

Bugün Çin'de sürüp giden çekişme sonunda Mao zaferle çıksa da, çıkmasa da, bütün dünyayı ilgilendiren bir soru vardır:

Mao'dan sonra ne olacak?

Çünkü, mücadeleyi kazansa da Mao'nun yaşı adamakıllı ilerlemişti ve daha uzun süre Çin'in kaderine hakim olması mümkün değildir. Bugün Mao'nun büyük kuvveti, rejimin ikinci adamı, Savunma Bakanı Mareşal Lin Piao'dur. Ve Mao, kendisinden sonra Çin'i yönetecek adam olarak Lin Piao'yu düşünmektedir. Mao - Piao grubu bugünkü mücadeleden galip çıksa bile, Mao siyaset sahnesinden şu veya bu sebeple çekildikten sonra Piao iktidarı sürdürebilecek midir?

Çünkü Mao - Piao ikilisinin zaferi, büyük bir ihtimalle, Çin'i sosyalist bloktan bu defa tamamen ayıracak, büyük bir yalnızlığa kaçınılmaz bir biçimde itecektir. O zaman bu bir Pyrrhus zaferi olmayacak mıdır?

Şimdi mesele, Çin'in yalnızlığı mı, yoksa birliği mi seçeceği meselesidir. Sosyalist dünyanın kaderi, dünya politikasının geleceği, hiçbir meseleye, bu meselenin sonucuna bağlı olduğu kadar bağlı kalmamıştır.

DÜNYA barışını tehdit eden Vietnam Savaşı'nın sona ermesi yönünden beslenen umutlar daha yeni yılın başlangıcında suya düştüğü bir sırada Kıta Çin'i uzun zamandır süregelen, son günlerdeki gelişmelerle de beklenmedik düzeylere erişen olaylar dizisi şimdi bütün dünyanın dikkatini üzerinde toplamaktadır.

Geçen yılın ortalarında Mao'nun düşüncesinin her alanda sağlamca uygulanmasını sağlamak üzere bizzat Mao tarafından ortaya atılan Kültür Devrimi hareketi, hareketin vurucu kuvvetini teşkil eden Kızıl Muhafızlar'ın aklın sınırlarını aşan katı ve aşırı davranışlarıyla birdenbire rejimin en önde gelen yönetici ve müesseselerine ulaşmış, böylece de Kızıl Muhafızlar'ın bir takım trajik-komik olaylar dizisinden ibaret olan hareketi ardındaki ideoloji ve iktidar savaşı bütünüyle ortaya çıkmıştır.

Revizyonizm adına

Mao'nun "Yüz Çiçek" ve "Büyük İleri Atılış" gibi ideolojik ve ekonomik alanlarda uğradığı başarısızlıklar sonucu, hiç değilse bir süre bırakmak zorunda kaldığı devlet yönetiminin çarkını yeniden ele geçirmek ve düşüncesini bütünüyle Çin'de yeniden hakim kılmak amacıyla giriştiği ikinci Uzun Yürüyüş'ün kaynağında Mao'nun Kıta Çin'i ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkilerin ve bu ilişkilerdeki özellikle Stalin ve Krusçev devrinde ortaya çıkan gelişmelerin önemli yeri olduğu şüphesizdir. Nitekim, batı dünyasının en önde gelen Çin meseleleri uzmanlarından Isaac Deutcher, Temps Modernes'in Nisan 1964 tarihli sayısında yayınlanan "Komünizmin Üç Akımı" adlı yazısında Stalin'in bütün otuz yılları boyunca, Mao Çe Tung'u, taşınması güç bir yük olarak gördüğünü, Mao ve partizanlarının bütün savaş yılları süresince olduğu gibi zaferi izleyen günlerde de Stalin'in Çin'e karşı güttüğü katı ve isabetsiz politikadan neler çektiklerini hatırlatmaktadır. Ama Mao ve arkadaşları o günlerde Stalin'in bu katı davranışlarına karşı koyabilmek için gerekli güçten yoksundular. Bu yüzden bir süre Stalin'in politikasını "kabullenmek" zorunda kaldılar. Ama bu "kabulleniş", yine Deutcher'in öne sürdüğü gibi, giderek, Mao'nun düşüncesi ve o düşüncesiyle bütünüyle uygulamak için en başta gelen stratejisi haline dönüşmekte gecikmemiştir. Böylece Moskova, 1956'da toplanan ünlü 20. Kongre'de Krusçev'in ağzından ilk defa Stalin putuna karşı harekete geçerken Mao, Marx - Engels - Lenin çizgisine Stalin'i de ekleyerek bu harekete daha başında karşı çıkmıştır. Bununla birlikte, Mao, bütün Stalin'ci kesilmişliğine rağmen, yeni stratejinin vaad ettiği sosyalist blokta Sovyetlerin katı etkisinin sona ermesi, partilerarası eşitlik ilkelerinin kabulü, Sovyetlerin büyük mültefikleri Çin'e daha saygılı davranılması gibi imkânlardan yararlanmak amacıyla Stalin putunun yıkılması hareketine ilk zamanlar hiç karşı çıkmamış, tam tersine, kendi partisi içinde daha da köklü bir de-Stalinizasyona girişmiştir. Gerçekten de, Yüz Çiçek hareketiyle Mao, Stalin'in monolitik parti anlayışını yadsıyarak Çin halkına Sovyetler'in cesaret edemedikleri derecede özgürlük tanıması, tipik Lenin gibi işçilerin bürokrasilerine direnme ve isteklerini, grev dahil, bütün endüstriyel hareket çeşitleriyle destekleme hakkına sahip bulunduklarını ilan etmekten çekinmemiş, daha da ileri giderek yine Deutcher'in belirttiği gibi tek parti sisteminin yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini ileri sürerek revizyonizmi sınırlarına dayanmıştır. Ne var ki, Yüz Çiçek Hareketi çok geçmeden sağlıklı eleştiri sınırlarını aşmış, eski alışkanlık ve özelemlerin alabildiğine ortaya çıkması şekline dönüşüp dejenere olmuştur. Mao böylece halkın kendisine verilen özgürlüğü hazmedecek derecede olgunlaşmadığı gerekçesiyle 1957 yazından itibaren yeniden Stalin putunun yıkılması hareketinin karşısına geçmiştir. Mao Çe Tung'un Stalinçilik ile Stalin putunu yıkmaya hareketi arasında gidip gelmesi, bir yandan gi-

Hüseyin Baş

riştiği hareketlerle revizyonizmin sınırlarına dayanıp öbür yandan Sovyetler'i revizyonizmle suçlaması gibi çelişmelere, Marx'çı düşünür Maxime Rodinson 4 Ocak tarihli Le Monde'da çıkan bir yazısında bir yenisini eklemekte, "Mao'nun revizyonizme karşı giriştiği savaşta rakiplerine oranla daha da köklü bir revizyonist olarak görüldüğünü" ileri sürmektedir. Rodinson'a göre Mao, sosyalist toplumlar arasındaki ulusal çatışmayı en yüksek noktaya çıkararak Marx'çılığın üretim araçlarının kolektifizasyonunun ulusal çatışmaların temelini ortadan kaldıracığı düşüncesine karşı çıkmıştır. Böylece görüldüğü ki, Mao'nun işte olduğu gibi, dışta sosyalist dünyayı da revizyonizmle suçlaması, ciddi bir analize fazla dayanmamaktadır. Hele bu suçlamaların bir defasında Mao'nun Çin'de büyük umutlarla giriştiği geniş reformların - ideolojik alanda Yüz Çiçek, tarımsal ve ekonomik alanda Büyük İleri Atılış, halk Komünleri - başarısızlığa sonuçlanmalarını izlemesi, Mao'nun revizyonizme karşı onulmaz alerjisinin, gerçekte, devlet yönetiminin dizginlerini elinden bırakmamak isteğinden ve bir yerde kendi düşüncesinin yanılmazlığına olan aşırı güveninden ileri geldiği kanısını güçlendirmektedir. Bununla birlikte, dünyanın en büyük insan topluluğunu harikulâde bir dirençle emperyalizmin sömürücü pençesinden çekip, kurtuluşa yönelten Mao ve arkadaşlarının, meselelerin karmaşık diyalektikliği bütünüyle kavramadan yargılamaktan kaçınmak gerekir.

Öteki etkenler

Nitekim, Çin'in uluslararası planda ilişkiler kuramamaktan doğan ekonomik, politik ve giderek ideolojik yalnızlığında, Stalin politikasının olduğu gibi, Krusçev'in Çin'e karşı sürdürdüğü fazla bencil politikasının hatırı sayılı bir rolü bulunduğu şüphesizdir.

Diğer taraftan, Çin'in aşırı hırçnlığında Vietnam savaşının yayılması, nükleer savaş tehdidini ve Birleşmiş Milletler'den uzak tutulması olayını da aramak lazımdır.

Mao'nun büyük halk yığınlarını harekete getirerek zaferi ulaşmayı mümkün kılan geleneksel stratejisine sadık kalarak giriştiği iktidara ikinci uzun yürüyüşü, orduyu elinde tutan Lin Piao'nun da yardımıyla son safhasına ulaşmıştır. Kızıl Muhafızlar, şimdi Mao'nun iktidara yürütmesinde önemli bir engel olan parti ve sendikaları, daha da ileri giderek şimdiye kadar ilişilmeyen fabrikaların da kapısını zorlamaya başlamıştır. Çin'deki iktidar savaşının en yüksek düzeyine eriştiği şu günlerde yeryüzünde hiçbir olay dünya politikasını olduğu kadar, dünya sosyalizminin de kaderini bu mücadelenin sonucu kadar etkileyemeyecektir.

- Nâzım Hikmet ve Yolcu
- Karl Marx ve Türkiye Üzerine
- Elleri Var Özgürlüğün

■ "Yolcu"da kendi kendini aşarak hürleşme olayı canlandırılmıştır

İLK göze çarpan özellik, işlenen kişilerin, piyesin dramatik örgüsü içinde son derece iyi belirlenmiş oluşu. Ne demektir kişilerin ustalıklı çizilmiş oluşu? Kişilerin insani oluşu; yani insani özlem ve tutkuların, tiyatro tekniğine özgü belli düğüm noktalarında ve belli semboller aracılığıyla dile getirilmesi demektir. Ve hâlis tiyatro eseri, bu aşamadan sonra başlar...

Olay, Sakarya Savaşı sırasında geçiyor. Birinci Dünya Harbinde yaralanmış bir istasyon geci (C. Irgat) ile karısı (S. Keskin) ve gene Büyüklük Harpte

S. Keskin Yolcu'nun bir E. Günsaydın, C. Irgat ve sahnesinde

bacağından sakatlanmış bir makasçı (E. Günsaydın), Anadolu'nun terk edilmiş bir tren istasyonunda yaşamaktadır. Bütün umutlarını yitirmiş gözükken iki adama karşılık, kadının bir tek umudu var: Para biriktirip bir gün bu ticara yerden gidebilmek..

Ve piyesin dramatik gelişimi o kadar ustaca çizilmiş ki, başlangıçta, ana temanın, yaşlı bir adamla genç karısı arasındaki kıskançlık mücadelesine dayandığını sanıyorsunuz. Ama yazar zaman zaman, özellikle, makasçı olmadan önce işçi olduğunu öğrendiğimiz E. Günsaydın'ın ağzına yerleştirdiği patlama'larla, olayın asıl kahramanının toplumsal bir unsur, bir genel ÇARESİZLİK olduğunu sezdiriyor bize. Ve bu gerçek, Kuvayı Milliye'ci bir erin (T. Kurtiz) sahneye girişiyle, piyese yepyeni bir boyut ekliyor: O ana kadar KISKANÇLIK sembolü altında gizlenen asıl mücadele; yani kişilerin hem kendileri içinde taşıdıkları hem de yekdiğerinin varlığında tecessüm eden ÇARESİZLİK'le mücadelesi su yüzüne çıkıyor. Ve piyesin sonunda da bu çaresizliğin, bir toplum mücadelesinin varlığını hissettirmesi sayesinde aşıldığına tanıklık ediyoruz. Gerek genç kadının korkusunu yenip kocasına olan kurgunluğunu unutmamasıyla, gerek istasyon geginin yeniden umuda kavuşmasıyla (ki burada, yazar N. Hikmet'in yerini, "bütün pencerelerin açılması"ni isteyen C. Irgat'ın ağzında bir an için, büyük şair N. Hikmet'e bırakışını bayranlıkla izliyoruz), gerekse makasçının gerçek mücadelede yer almak için gene işçiliğe, Ankara'ya dönmeğe karar vermesiyle; "insanın özü" demek olan bu KENDİ-KENDİNİ AŞARAK HÜRLEŞME olayı canlan-

ıyor karşımızda. Ve bu canlanışa, başta Suna Keskin olmak üzere, Gen-Ar tiyatrosunun bütün oyuncularını bîhakkin hizmet ediyorlar, Varolsunlar..

ATTILA TOKATLI

■ "Türkiye Üzerine" Osmanlı tarihine gerçekçi ve çözümleyici bir bakıştır

KARL Marx ve Türkiye: Yanyana bulunuşları, kendi ön- nen çaplarını karesince artıran bir bileşimin doğal etkisini getirir okuyucumuza. "Türkiye"yi, Osmanlı imparatorluğundan sonraki yeni devletin, yurdun, ulusun özel adı olarak düşünmeğe alışkın eğilim, sanırım bizde yalnız Namık Kemal'ler "Yeni Osmanlılar" olmaya çalıştıkları dönemde bile, Batı, Jöntürk demisli onlara, Bunçidan Fransızca metnin özelliği, o eski "Şark Meselesi"ne "Türkiye Üzerine" diye ad koymakta, bir dereceye kadar, haklılık olanağı sağlar. (Gerçek Yayınevi, Aralık 1966, 156 sayfa, 7,5 lira)

Kırım Savaşından hemen önceki günlerde -1853'tün martı ile ağustosu arasında- Karl Marx'ın (ve Engels'in) New York Tribune gazetesinde yayımlanan diplomatik eleştirileri: İstila çarlığına karşı bir İngiliz-Fransız-Osmanlı sözleşmesinin henüz gerçekleşmediği ortamda Osmanlı İmparatorluğunun kader geleceğini tahmin eden po-

litik yorumları; özellikle İngiltere kamu oyundaki günlük olayların ayrıntılarını izleyerek yapılmış haber değerlendirmeleri; "Vatan Yahut Silistre" ile "Akif Bey" in "Vatan Edebiyatından" başka açılarda haberli olmadığımız, Namık Kemal'in "Münafesat - haset, kin, çekememezlik, gizli düşmanlık" kelimelerinin duygusal planında geçirdiği "Şark Meselesi"nin içyüzü.

Kolay bir kitap değil "Türkiye Üzerine". Düz ve takıntısız

Karl Marx

bir okumaya hiç şans tanımayan sayısız güçlüklerle dolu: Unutulmuş tarih olayları, İngiliz basınıyla parlamentosunun yüz yıl önceye ait portreleri, yalnız o günler için gerekli ve önemli olan konu ayrıntıları, ilüstrasyonları, günlük yorumların değişken hesapları, kaynak aykırılıkları, çeviride korunmasına çalışılmış olan uzun ve karmaşık cümleli anlatım özellikleri... okuyandan hep zahmetli bir dikkatin aksamasız devamını ister.

Hanedancı Avrupa'nın statükocu tutumunun karşısına geçerek, yaşamasına olanak tanımadığı Osmanlı imparatorluğunun tarihsel yapısını açıklayan

Kitaplar

- MARKSİZM VE GİR George Thomson. Çev. Cevat Çapan Uğrak Kitabevi, 96 sayfa, 4 lira.
- O GÜNLER Pasternak. Çev. Melih Cevdet Anday Nobel Yayınları, 158 sayfa, 6 lira.

Tiyatrolar

- ECİNNİLER Dostoyevski'den Albert Camus Devlet Tiyatrosu (Ankara)
- PAZAR GEZİNTİSİ George Mitchell Ankara Sanat Tiyatrosu

Filmler

- ÇILGINLAR BATAKHANESİ John Ford Fitaş

Marx; Türkiye üzerindeki uluslararası ticaret savaşını, çeşitli milliyetlerin coğrafya ve tarih koşullarından doğan mümkün geleceklerini, din azınlıklarının haklarını bahane ederek savaş cepheleri açan Çarlık Rusyasının emperyalist tasarılarını, bir sistemin mantığı içinde değerlendiriyor.

Bu ince ve yorucu politika yazılarının en gerekli ve önemli yerlerini bir bileşimin ölçüsünde günümüzün sorunlarına paralel bir bakışla seçip değerlendirmekte ustalıklı bir emek sunan Selâhattin Hilâv önsözünü ayrıca övmekte haklı olmalıyım. Bir de o günlerde başlamış olan Amerikan girişiminin şu satırlarına dikkat çekmekte: "Amerikan misyonerlerinin nüfuz ve doktrinleri sayesinde ki bugün Türkiye'nin orta önemi haiz tüm merkezlerinde bir protestan manastırı nüvesi bulunmaktadır ve bu da Türkiye'ye Amerikan müdahalesi için ayrı bir vesiledir" (Sayfa 113, 18 ağustos 1853).

"Türkiye Üzerine", bir iktisat politikası bilinciyle -o günün olayları içinde- Osmanlı tarihine gerçekçi ve çözümleyici bir bakıştır; hele yüz yıldan

Yaşar Kemal

İNCE MEMED
YAKINDA ÇIKIYOR

ARARAT YAYINEVİ
Ebusuud Caddesi, Tan Hanı, 204
Sirkeci — İSTANBUL

(Ant : 28)

CEP DERGİSİ

3. sayısı dünya sanat ve fikir hareketlerinin geniş yorumları, dünya edebiyatından seçme hikâye ve şiirlerle, 160 sayfa olarak çıktı. Varlık Yayınevi, 3 lira.

(Ant : 29)

- IGUANA GECELERİ
John Huston
Dünya
- NEŞELİ GÜNLER
Robert Wise
Yeni Melek

Dergiler

- PAPIRÜS
Orhan Veli Özel Sayısı
Ocak 1967, sayı 8, 2,5 lira.
- YENİ UFUKLAR
Özel Sayı: 1950 - 1960 kuşağının ozan ve hikâ-yecileri kendi kendileriyle ve çağlarıyla hesap-lıyorlar.
Ocak 1967, sayı: 176, 3 lira.

Konser

- AVUSTURYA GENSER - WINKLER ÜÇLÜSÜ
Güzel Sanatlar Akademisinde Oda müziği konseri

fazla bir zaman aşımıyla oku-ma fırsatını bulmanın esefiyle birlikte bakılınca...

RAUF MUTLUAY

■ Oktay Rifat "El-leri Var Özgülüğün" de neyi amaçlamak-tadır?

Ki şiirin adı karşıtlığı hemen koyar ortaya: Elleri Var Öz-gülüğün, Agamemnon. Birinci-si, ezilen gövdesine bağlı ola-rak, ezilen bilinci de bilinçsiz-leştirilen kitleyi amaçlar gibi-dir. Ayrıcalığı belirleyen bir simgedir ikincisiyse. Derdemez, iki şiir hem içerikleri yönün-den karşıtlasınlar, hem okurları yönünden.

Simge, dünle bugün arasında köprü kurmak istiyor, şüphesiz. Ama bilinçsizleştirilmiş bilinç, nereden bulacak da Virgilius gibi kılavuzu tarihsel zamandaşlığı açıklatırarak? Üstelik bağlan-tı kuran, nesnelleştiren dil de soyuttur, benzetme imgeye dö-nüşmüştür. Gündelik planda de-giliz artık. Nerdeyiz öyleyse?

Entellektüel planda, beşbelli. Böylece, içerikte barındırılma-ya çalışılan "tarihsel akışın sür-rücülleri", pratikte dışarda kal-mış olur.

Kitleyi somut eyleminden ayrı-rır Oktay Rifat. Çoğul sözcük-lere dönüştürür: Göçüyorduk, fıskırıyorduk, anılarımız, ölü-lerimiz. Bu dil ezer eylemi. Narsis gibi kendi kendiyile bü-yülüştür çünkü. Yalnızca kendi-sini dışlaştırır. Bir zamanlar şiirsel imgeyi "persona non gra-ta" ilan ettiren halkçı yarar'la ilgili yoktur.

Bir kökleşmeyi mi amaçlıyor Oktay Rifat? Ama bir ulus, an-cak kendinde kökleşmez mi? Eski Yunan'ı bize bağlama ça-bası, bir anlamda kendi kültü-rümüzün küçümsenmesi olarak yorumlanmayacak mı? Yu-nan'ın uzantısı olduğumuz bir varsayımdır henüz. Üstelik bu bile ayrıcalığı netleştiren bir simgecilliktir. Ama Oktay Rifat, halktan hiç kopmuyormuş gibi görünmeyi sever.

Tutarlıydı "Perçemli Sokak"-ın şairi. Şimdiyse şöyle diyor Oktay Rifat yanılmıyordum: Bilmem beğenecek misiniz:

İki türlü şiir yazmam gereki-yor benim, toplamcı olduğumu

tanıtlamak zorundayım çünkü. Bekliyorlar bunu. Ama onlara fazla bel bağlamadığımı bilin. İnsan yazgısını bütünselliği i-çinde kavrayan imgesel bir şiir-den yanayım.

AHMET OKTAY

Desen: A. Dino

■ Sosyal yapımızın aksak yanların iz-leyen yazar İlhan Tarus'u kaybettik.

9 Ocak 1967 tarihli gazeteler, Anadolu Ajansının kısa bir ha-berini iletmekte ve "vefat et-ti" sözünün kullanım değerinin öneminde birleştiler: İlhan Ta-rus öldü.

1907'de doğduğuna göre daha altmışını doldurmamıştı. Otuz yıllık yazar (ilk hikâyesi 1935), otuz baş yıllık hukukçu idi (ilk görevi 1931).

Ülkücü tutumunun ilk kırık-lıkların yıllar sonra "Yeşilkaya Savcısı" romanında anlatmış (Varlık yayını, 1955), altı ki-tapta toplayabildiği bir kısım hikâyelerinde (Doktor Monroe'nun Mektubu 1938, Tarus'un Hi-kâyeleri 1947, Apartman 1956, Karınca Yuvası 1952, Ekin İti 1953, Köle Hanı 1954) genellik-le Ankara'nın değişken kesit-lelerinde geçekondudan yüksek me-mur yaşantısına kadar her alan da toplumsal yapımızın aksak yanlarına öfkeli bir yargıyla bakmıştır.

Basılmamış, yayımlanamamış nice yazı bırakarak göçüp git-tiğine inandığımız İlhan Ta-rus'un gördüğümüz en son ya-zısı Yeditepe'nin Aralık 1966 sayısında "Dünyanın En Küçük Anıtı" idi.

ŞİİRİN PRATİĞİ

Selâhattin Hilâv

"AKSIYON", "Pratik", "Devrimci Faaliyet"... bunlar bi-zim çok sevdiğimiz sözlerdir. Son günlerde, "Devrim-ci teori olmadan, devrimci pratik olmaz" sözü de dillerde dolasmaya başladı. Kendi alanı içinde ele alındığı zaman yüzde yüz doğru olan bu söz, daha şimdiden, pratiğin sade-ce politik pratik olduğunun düşünülmesine yol açıyor sanı-rım. Oysa, pratik (praxis) sadece politik pratikten ibaret değildir. İnsanoğlu, belli üretim ilişkileri içinde, tabiatı değişikliğe uğratmak için, tüm olarak bir toplumsal pra-tik'te bulunur. Bu pratik, çeşitli düzeylerde, ekonomik pra-tik, bilimsel pratik, politik pratik ve ideolojik pratik ola-rak dille gelir. Bundan ötürü, tarih içinde kendini gösteren genel pratik içinde yer alan çeşitli düzeylerden birini, genel pratik ile bir veya aynı şey saymak yanlıştır. Bu, bütünü par-çalardan birine indirgemek demektir. Çeşitli düzeylerin ya-salarını, araçlarını ve kıstaslarını da birbirinden farklı şey-ler olarak göremeyiz. Sözcümlü, toplumsal pratik içinde yer alan ve politik pratik ile dolaylı olarak ilintili bulunan ideolo-jik pratiğin ve bunun içinde yer alan sanat pratiğinin kendine özgü alanı, araçları ve kıstasları vardır. İdeolojik pratik, dini, ahlaki, hukuki ya da artistik alanlarda kendini ortaya koyarken, mevcut gerçekliği değişikliğe uğratar ya ni bir ilk maddeye yeni bir şekil verir; ortaya yeni bir sonuç çı-karır. İdeolojik pratiğin değişikliğe uğrattığı bu ilk madde, insan bilincidir. Oysa, toplumsal pratik, genel olarak tabi-atı, değiştirir; politik pratik ise mevcut toplumsal ilişkileri, bir takım yeni ilişkiler haline dönüştürmeye yönelmiştir. Birbirleriyle ilinti halinde bulunan bu düzeylerden bi-rini ötekine indirgemek, diyalektik düşünceyle çelişen ilkel bir maddeci anlayıştır. Bu düzeyleri birbirleriyle ilintisiz gibi ele almak ise metafizik düşüncenin tipik bir örneği ola-caktır.

ÖYLEYSE, "genel olarak sanat ve özel olarak şiir pra-tiğini nasıl gerçekleştirir?" sorusunu bu pratiğin için-de yer alması bulunduğu bütünü gözönünde tutarak ama ken-disine özgü belirlenmeleri bulup çıkararak cevaplandırmak gerekir. Marksist estetik alanında bu soruya verilen ilgi çekici cevaplardan biri, George Thomson'un 1946 yılındaki konferanslarını kapsayan "Marksizm ve Şiir" adlı eserin Cevat Çapan tarafından yapılan başarılı çevirisinde yer almaktadır. Thomson, şiirin kaynağını incelemekle işe baş-lıyor ve özünü bulmaya yöneliyor. Şiirin özünden görevine geçiyor; böylece, şiirin gerçekleştirdiği pratiğin ne olduğ-u nu açıklıyor. Yazara göre, şiirin görevi, öznel (subjektif) durumumuzda yani bilincimizde belli bir değişiklik yarata-rak, dışgerçeği değişikliğe uğratmamız için bizi daha yat-kın ve güçlü kılmasıdır. Şiir, kendine özgü araçlarla, öz-nel varlıkta, yani insan bilincinde belirli bir değişiklik yaratır; bu değişiklik nesnel (objektif) gerçeği etkileyerek onun değişikliğe uğratılmasında yardımcı bir unsur olarak iş görür. Yazarın, bizde pek tanınmayan Christopher Caudwell'in Hayal ve Gerçek adlı eserindeki görüşlerin doğrultusunda yer aldığı ilk bakışta anlaşılıyor. Caudwell de, ilkel topluluklarda, öznel bir hazırlanmayı sağlayarak üretim çalışmasına yardımcı olan şiirin pratiğini ve etkin-ligini, hem şiirin kendine özgü alanı içinde hem de genel pratikle ilintisinde ele alarak açıklamıştı. Bize "Marksizm ve Şiir"i kazandıran çeviriciden, Hayal ve Gerçek ya da Fisc-her'in Sanatın Gerekliği gibi marksist düşüncenin öteki ger-çek ürünlerini de kazandırmasını diliyoruz.

YALANCI DÜNYA

ORHAN KEMAL'in yeni romanı

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

AĞAOĞLU YAYINEVİ

Ankara cad. 37/7, (Vila-yet karşısı) - İstanbul

(Ant : 23)

MARKSİSTLER İL ÇİLT ÇIKTI

W. Mills

Marksist düşünür ve ey-lemcilerin Türkiye'de ilk defa yayımlanan yazıları. KRÜŞÇOV, 'CHE' GUE-VARA, TROÇKİ, STA-LİN, MAO-TSE-TUNG, LENİN, TOGLIATTİ, DEUTCHER, BERNST-EİN, KARDELJ, ROSA LUXEMBURG, MARX.

(Ant : 24)

Memet Fuat'ın seçtikleri

TÜRK EDEBİYATI 1967

Edebiyatımızın bir yılını en güzel örnekleriyle elinizin altına getiren antoloji. 10 TL.

DE YAYINEVİ

Vilâyet Han, Cağaloğlu

(Ant : 25)

DE YAYINEVİ

Yeni kitaplarını sunar:

1. MEMLEKETİMDEN İNSAN MANZARA-LARI - Nâzım Hikmet III. Kitap çıktı. 6 TL.

2. MALTE LAURIDS BRIGGE'NİN NOTLA-RI, Rainer Maria Rilke Çeviren: Behçet Neca-tigil. 7,5 TL.

(Ant : 26)

ELİF KİTABEVİ

Her yere her kitap gönde-rilir. Bütün yayınları biz-den ödemeli isteyebilir-siniz. Eski yayınlar ara-nır bulunur, yollanır. Es-ki kitaplarınız satın alınır.

ADRES : Elif Kitabevi, Beyazıt, İstanbul

(Ant : 27)

Devlet Ricali Kaleme Sarılınca...

Haftanın Karikatürü

Geçtiğimiz hafta Türk basını-
nın en ilginç gazeteleri muhak-
kak ki, devlet ricali tarafından
kaleme alınan başyazılarıyla
Bayram gazeteleri idi... Lâik
Türkiye Cumhuriyeti'nin Cum-
hurbaşkanı Sunay Ankara Bay-
ram Gazetesi'nde din üzerine
görüşlerini açıklayarak "Türki-
yen'in İleri ülkeler seviyesine
ulaşmasında din adamlarına bü-
yük görevler düştüğünü" yazar-
ken Başbakan Demirel de İstan-
bul Bayram Gazetesi'nin başya-

tası düzeni için o olmak istemek-
tedir. CHP'nin bu gayretine ko-
münistlerin çomak sokma çaba-
sını anlamak kabildir," diyerek
Ortanın Solu'nu kapitalizm için
bir garanti olarak kabul ediyor-
du.

AKŞAM'daki yazısında Orta-
nın Solu milletvekillerinden
ŞÜKRÜ KOÇ ise CHP'nin sos-
yalizmini askıta bırakıyordu.
"Biz sosyalist partiyiz ya da biz
sosyalist değiliz diye her allahın
günü yemin tazelemeğe lüzum
yoktur. Heride, partinin progra-
mında, daha çok sosyalist parti-
lerde bulunan bazı fedbirlere yer
verilebileceği gibi, şimdiki ted-
birlerden bazıları yeniden gözden
geçirilerek yumuşatılabilir de..."

CUMHURİYET'TE İLHAN
SELÇUK ise, CHP'yi bir sosya-
list parti olarak kabul etmiyor,
sosyalist hareketin temsilcisi ola-
rak TİP'i tanıyordu: "Halk Par-
tisi sosyalist bir parti değildir.
Ama Halk Partisi, vatan satıcı-
larının yönettiği bir parti de o-
lamaz. Nitekim Türkiye'deki u-
yanış öylesine gelişmektedir
ki, Millet Partisi, Ameri-
kan üsteri hakkında parlamen-
toda gensoru açılmasını isteye-
cek kadar olumlu iş görmektedir.
Bu millî uyanış iyi değerlendir-
mek, Türkiye'de sosyalist hare-
ketin partisi olan TİP'e düşmek-
tedir."

Buna karşılık YÖN'de DOĞAN
AVCIOĞLU, Ortanın Solu hare-
ketinin lideri Ecevit'i sosyalist-
ler arasında sayıyordu: "Sosya-
listler, plânlı devletçiliğin ve
köklü dönüşmelerin ancak geniş
demokratik reformlar ile birlikte
başarıya ulaşacağı inancındadırlar.
Nitekim CHP Genel Sekre-
teri de, 27 Mayıs Millî Devrim
Derneği'nde verdiği son konfe-
ransta bu gerçeği dile getirmek-
tedir." Avcıoğlu, bununla da ye-
tinmiyor CHP'nin yirmi yıl ön-

İşte hakikat!

Zaman zaman şarap rek-
lâmı yapan, sık sık da ale-
vilik propagandasıyla o-
kuyucularını huzuruna
çıkan bir gazete vardır:
Tercüman... "İçini seni, dışı
beni yakar" kabilinden bir
gazete...

Geçen gün de dindarlığı
tutuvermiş, mübarek Ka-
dir gecesi için camili mi-
nareli bir resim basmıştı.
Resmin üzerindeki yazılar
da aynı şöyle idi:

"Allah-ü Ekber... Al-
lah-ü Ekber... İstanbul'un
1200 minaresinden günde
4525 Allah-ü Ekber."

Hatayı evvelâ lafza-i
celâfi yazmakta yaptı.
Sonra da hesapta. Min-
areyi 1200 adet, kabul eder-
sek, Alahu Ekber'in günde
4525 defa değil, tam 36.000
defa söylenmesi gerekiyor.

Kitaba uymayanın hesa-
bı böyle olur işte!

BABİLİDE SABAH
(11 Ocak 1967)

cekl icraatını TİP'den daha da
ileride buluyordu: "Hattâ, TİP-
in istediği toprak reformu, malî
hükümleri ve kamulaştırma sı-
nırları bakımından 1945 kanu-
nunun hayli gerisindedir."

ÇİN ÜZERİNE...

Dış politika olaylarına hemen
hemen hiç yer vermeyen Türk
basınında Çin olayları beklen-
dik bir yankı yarattı. Çin olay-
larının nedenini başyazısında
YENİ GAZETE şöyle yorumla-
dı: "Mao'nun 73 yaşında olması,
iktidarda gözü olan kanatları bir

ANLAYANA!..

TURHAN SELÇUK — MİLLİYET Gazetesi

an önce sonuç almak için hare-
kete geçmiştir. Mao'cular Kızıl
Muhafız adını verdikleri gençle-
ri düşmanlarına karşı ayaklan-
dırmışlardır. Sonucun ne olacağı
merakla beklenmektedir. Şu an-
da belki Mao'nun kendisi de ge-
terisiyle ne olacağını bekliyor-
dur."

DÜNYA'da FALİH RİFKİ
ATAY'a göre Çin olaylarının ne-
deni şu idi: "Çin'de büyük ve
geniş bir dayatışma, bir huzura
kavuşma ihtiyacı, Sovyetler
Birliği ile yakınlaşma akımı var.
Ordu ile desteklenen Kızıl Muha-
fızlar, bunlara ve kendi içlerin-
den biraz dursak mı diye ikti-
lenlere karşı da kanlı ölümli bir
savaşa geçmişlerdir."

CUMHURİYET'te NADİR
NADİ ise Çin Olayları'nı Ame-
rika'nın savaş tehdidinde bağ-
lıyordu: "Mao'culara göre Ameri-
ka mutlaka savaş açacaktır.
Teknik yetenekleri bakımından
Birleşik Devletlere kıyasla geri

olan Çin, güçlü hasını karşısında
ancak 600 milyon insanı topye-
kûn seferber etmek ve bütün
milleti kapsayan bir gerilla sa-
vasını göze almak zorundadır.
Kültür Devriminin asıl amacı,
gençliği ve halkı böyle kıyasıya
kızdırmak ve harekete geçirmek
olmalıdır."

Çin olaylarının muhtemel so-
nuçları üzerine MİLLİYET'te
SAMİ KOHEN şu tahminde bu-
lundu: "Mao şimdiki halde Çin'e
hâkimdir. Durumunun sarsılması
pek beklenemez. Ama 'İhtilâl sü-
pürgesi'ni çalıştırdıkça, buna
benzer huzursuzluklar olacaktır.
Bu da, görünüşe göre,
daha uzun bir süre devam ede-
cektir."

CUMHURİYET'te KAYHAN
SAĞLAMER ise Çin'de mutlaka
bir değişiklik bekliyordu: "74-
lük Mao, açıkça direndiklerine
şahit olduğumuz gruplarla uz-
laşmaya gitemediği takdirde, Çin
daha karanlık yarınların pençe-
si altına düşebilir. Dev şahsiyeti-
nin ağırlığıyla geçici bir zafer
kazansa bile, yaklaşan ölümün-
den sonra her şey değişecektir."

OKURLARIMIZA

Gösterilen olağanüstü il-
gi karşısında bir çok yer-
lerde ANT'nın birinci ve i-
kinci sayıları kısa zaman-
da tükenmiştir. ANT'nın bu
sayılarından elimizde çok
az miktarda mevcuttur.
Kolleksiyonlarını tamam-
lamak isteyen okurları-
mız 125 Kuruşluk posta
pulu göndererek mekân
sayıları tamamlayabilir-
ler.

Acaba hangisi?

Bir adam ki, Mason ol-
duğu halde, halkı aldatmak
için bir defa camiye ge-
ler; namaz kılanların ara-
sına karışır iftar zamanı
oruç tutanlarla bir oluve-
rit, sair zaman odasında
puro sigarası tütürür.

O adamdan hayır gel-
mez!

OSMAN YÜKSEL
SERDENGEÇTİ
(Yeni İstanbul - 12.1.1967)

"Mason münafık" diye
taarruz ettiği Demirel,
Hacıbayram, Aslanpaşa,
Eyüp Sultan Camilerinde
sık sık secde-i rahmana
başını koyarken; Serden-
geçti dostumuz nelerle
meşguldü? Ve meselâ alnı
kaç defa secdeye vardı?

NÜKTE
(Bâbülâide Sabah
12.1.1967)

31 sütununda vaaz üslûbuyla
"Camilerde, mescitlerde, ibadet-
hanelerde faziletli, ahlâkı, doğ-
ruluğu, iyiliği, sabrı, sebatı, to-
mizliği, çalışkanlığı, hakkı, meş-
rûu anlatmaya çalışan din adam-
ları"ndan söz açıyordu.

Günlük gazetelerde geçen haf-
ta en çok tartışılan konular ise
CHP'de Ortanın Solu meselesi
ile Çin'deki son olaylar oldu.

CHP SOSYALİST Mİ?

CHP'nin nasıl bir sol parti ol-
duğunu açıklığa kavuşturmaya
çalışanların başında METİN TO-
KER geliyordu. AKİS'teki baş-
yazısında Toket "Eğer bir ben-
zetmeye yer varsa, şöyle demek
kabildir. 19. Yüzyıl kapitalizmi
için Marx ne idiyse, Türkiye'de-
ki 20. Yüzyıl ortası düzeni için
TİP odur ve bu kapitalizm için
sosyalist cereyan ne olduysa,
CHP Türkiye'deki 20. Yüzyıl or-

İktidarın cakası!

Temel atmalar, açılışlar çok lüzumludur. Çünkü evvelâ başta bulunan ilgililer devlet
dairesinde ilk safta gelenler, ne yapıldığını, ne yapılacağını mahallinde görüp anlaya-
caklar, yapılanların, yapılacak olanların içyüzüne daha çok vakıf olacaklar, aksine
söylenenlerin ne kadar dayanıksız bir propaganda olduğunu bizzat tesbit edeceklerdir.

MÜMTAZ FAİK FENİK
(Son Havadis - 11 Ocak 1967)

Hükümet adamlarının yaptıkları "caka"nın çoğu bir tesisin temel atma veya açılma
törenlerinde görülür.

.... O zamanlar bu "temel atma ve açılış" törenleri hastalığı son haddini bulmuş-
tu, iktidar partisi böylece "iktidarın temellerini genişletmek ve kuvvetlendirmek" he-
vesine kapılmıştı. Fakat gaflet ve basiretsizlik yüzünden bir gecede yıkılıvermişti. Bir
defa daha anlaşılmıştı ki, "caka" iktidarı kurtaramaz.

KADİRCAN KAPLI
(Tercüman - 11 Ocak 1967)

ANT • Haftalık Siyasal Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DO-
ĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Yayı İşleri Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Teknik Sek-
reter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: EBUSSUUD CADDESİ, TAN HANI, 302. SİR-
KEÇİ - İSTANBUL • Tel.: 27 81 09 • Posta Kutusu: 934 - SİRKEÇİ • Ankara

Temsilcisi: MEHMET KEMAL, Tel: 12 58 66 • Dışıldığı ve basıldığı yer: TAN HAN-
BAASI • Fiyatı: 125 Kuruş • Abone partları: Yıllık 60 Lira, Altı aylık 30 Lira,
Üç aylık 15 Lira • İlan tarifesi: Bir sütunda santim 25 Lira, yayın ilanlarına %20
indirim uygulanır • Tek sütuna 5 santimlik kute halinde yayın ilanları 50 Lira'dır.